

บทที่ ๔
สิทธิทางการเมือง

สิทธิในทางการเมือง เสรีภาพ สิทธิในทางเศรษฐกิจ ได้แก่สิทธิต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการพาณิชย์ การประกอบอาชีพ สิทธิในทรัพย์สิน สิทธิในการครอบครองกรรมสิทธิ์ เป็นต้น อันเป็นสิทธิส่วนบุคคล (Individual Rights) หรือสิทธิประจำตัวของประชาชน (Civil Right) สิทธิทางการเมืองนั้นเป็นสิทธิที่รัฐกำหนดขึ้น แต่สิทธิประจำตัวของประชาชนนี้ เป็นสิทธิที่บุคคลมีได้พร้อมกับการมีสภาพบุคคล แต่อย่างใดก็ตาม แต่ละรัฐถือว่า บุคคลมีสิทธิประจำตัวของประชาชนแตกต่างกัน ดังนั้น สิทธิประจำตัวของประชาชนจึงแตกต่างกันออกไปได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการได้สิทธิประจำตัวของประชาชนที่เป็นคนต่างด้าว นั้น รัฐมีอธิปไตยในการที่จะบัญญัติกฎหมายในทางพิเศษ หรือจำกัดสิทธิดังกล่าวนี้ได้ โดยยึดถือสนธิสัญญาที่มีต่อกัน และหลักถ้อยทีถ้อยปฏิบัติตอบแทน (Condition of Reciprocity) ซึ่งได้แก่ผลประโยชน์แห่งชาติที่ได้รับอนุเคราะห์ยิ่ง (Most Favoured Nation Treatment) คือ หากประเทศคู่สัญญาได้ให้สิทธิแก่ประเทศอื่น เช่นใด ประเทศที่เป็นสมาชิกแห่งสัญญานั้นย่อมจะได้รับสิทธิเช่นนั้นด้วย หรือผลปฏิบัติอย่างคนชาติพื้นเมือง (National Treatment) คือ ให้สิทธิแก่คนสัญชาติอื่นอย่างเดียวกับที่ให้แก่คนในสัญชาติพื้นเมือง^๒

ประเทศไทยนั้นนับแต่สมัยกรุงสุโขทัย ได้มีเสรีภาพและการค้าขายอย่างเสรี ดังจะเห็นได้จากศิลาจารึกของพ่อขุนรามคำแหงมหาราชว่า "...เมื่อชั่วพ่อขุนรามคำแหงเมืองสุโขทัยนี้คือ.....เจ้าเมืองบ่เอาจกอบในไพร่ลู่ทาง...ใครจักใครค้าขางค้า ใครจักใครค้ามามาค้า ใครจักใครค้าเงินค้ำทองคำ..."^๓ เป็นการเปิดโอกาสให้พ่อค้าไทยและต่างประเทศนำสินค้า

---

^๑ G.C. Rodee, Introduction to Political Science (New York : McGrawhill Book, 1957) pp. 191 - 192

^๒ ผดุง ชันยางกูร, เรื่องเดิม, หน้า ๖ - ๗

^๓ โปรดคู ประชุมจารึกสยาม ภาคที่ ๑, (พระนคร, โรงพิมพ์พระจันทร์, ๒๔๗๗)

เข้ามา และออกจากอาณาจักรสุโขทัยได้โดยไม่ต้องเสียภาษีใด ๆ ทั้งสิ้น และมีได้มีการจำกัด อาชีพใด ๆ ไว้เป็นพิเศษ ทั้งยังอนุญาตให้เดินทางไปมาได้โดยปราศจากข้อจำกัดใด ๆ ต่อมา ในสมัยกรุงศรีอยุธยาได้เริ่มมีการค้าขายกับชาวต่างประเทศทางตะวันตก และได้มีการทำสัญญา การค้าขายระหว่างกัน เช่น ประเทศเนเธอร์แลนด์ และประเทศฝรั่งเศส โดยฝ่ายไทยต้อง เสียเปรียบ ยอมผ่อนผันและให้สิทธิพิเศษแก่ผู้สัญญาตหลายประการ ครั้นถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ได้มีการทำสนธิสัญญาทางพระราชไมตรีกับประเทศต่าง ๆ มากขึ้น เช่น ประเทศอังกฤษ สหรัฐอเมริกา และประเทศอื่น ๆ ซึ่งมีผลทำให้ไทยต้องถูกผูกมัดและจำกัดอยู่สองประการ คือ ทางการค้า และการภาษี ด้วยเหตุนี้ไทยจึงได้พยายามขอแก้ไขสนธิสัญญาเหล่านี้เมื่อภายหลัง สงครามโลกครั้งที่ ๑ และมีการทำสนธิสัญญากันใหม่กับบางประเทศ ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๘๐ ประเทศไทยได้ทำสนธิสัญญาใหม่กับนานาประเทศอีกครั้งหนึ่ง สนธิสัญญาเหล่านี้มีวัตถุประสงค์ สำคัญที่จะส่งเสริมสัมพันธไมตรีการพาณิชย์ การเดินเรือระหว่างกันให้เป็นไปด้วยดีและสะดวก ยิ่งขึ้น ซึ่งใคร่ระบุให้คนในชาติอีกภาคีแต่ละฝ่ายได้รับสิทธิที่จะดำเนินการค้าและพาณิชย์ในอาณา เขตของอีกฝ่ายหนึ่ง โดยถือหลักผลประโยชน์คืออย่างชาติที่ได้รับอนุเคราะห์ยิ่ง หรืออีกนัยหนึ่ง คน ต่างควรมีสหสิทธิเท่าเทียมกัน แต่สิทธิของคนไทยอาจจะดีกว่าได้

๔.๑ สิทธิกันเศรษฐกิจของชาวจีนในประเทศไทย

สำหรับประเทศจีนนั้น แม้ว่าจะได้มีการติดต่อกัน และมีชาวจีนเข้ามาอยู่ อาศัยค้าขายตั้งแต่สมัยโบราณ แต่ก็มีได้มีการทำสนธิสัญญาทางไมตรีกับไทยเลย จนกระทั่ง หลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากว่าชาวจีนนั้นได้รับการปฏิบัติจากไทยในฐานะ ที่เสมือนหนึ่งเป็นชาวไทยเองอยู่แล้ว โดยได้ประกอบการค้าขายอยู่ในระดับต่าง ๆ ของประเทศ ตลอดจนการค้าก็

โปรดดู หลวง สิทธิสยามการ, สัญญาทางพระราชไมตรีระหว่างสยามกับ
ต่างประเทศ พิมพ์แจกในงานพระราชทานเพลิงศพ หลวงสิทธิสยามการ วัดเทพศิรินทราวาส
วันที่ ๑๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๐๖

เมื่อหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ ประเทศจีนเป็นประเทศฝ่ายพันธมิตรผู้ชนะสงคราม และได้เจรจาขอทำสัญญาทางไมตรีกับไทย เพื่อจะได้ตั้งสถานทูตประจำไทยขึ้น สำหรับดูแลผลประโยชน์ของชาวจีนในไทยได้ ในที่สุดทั้งสองฝ่ายก็ได้ทำสัญญาทางไมตรีระหว่างกันขึ้น เมื่อวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๔๘๘ โดยอาศัยหลักเสมอภาคและต่างฝ่ายต่างเคารพอธิปไตยของกันและกันเป็นมูลฐาน และได้บัญญัติถึงสิทธิของชาวจีนในด้านการเศรษฐกิจไว้ดังนี้คือ

"ข้อ ๕ คนชาติแห่งอัครภาคีผู้ทำสัญญา แต่ละฝ่ายจะได้รับความคุ้มครองและคามมั่นคง เป็น เนืองนิจในอาณาเขตของอีกฝ่ายหนึ่ง สำหรับตัวคนและทรัพย์สินของตน และในการนี้ จะได้รับสิทธิและ เอกสิทธิอย่างเดียวกันกับชาติของอัครภาคีผู้ทำสัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง ภายใต้บังคับแห่งการปฏิบัติตามบรรดากฎหมาย และข้อบังคับอย่างเดียวกัน

ข้อ ๖ คนชาติแห่งอัครภาคีผู้ทำสัญญา แต่ละฝ่ายจะให้มีสิทธิที่จะเดินทาง มีถิ่นที่อยู่ คำเนิ่นวิชาชีพ และอาชีพทุกชนิด ประกอบการอุตสาหกรรมและการค้า และภายใต้บังคับแห่งการถ้อยที่ด้อยปฏิบัติต่อกัน จะให้มีสิทธิที่จะได้มารับมรดก ครอบครอง เช่า ยึดถือ และจำหน่ายสังหาริมทรัพย์ หรืออสังหาริมทรัพย์ชนิดใด ๆ ตลอดทั่วอาณาเขตของอีกฝ่ายหนึ่ง ภายใต้เงื่อนไขอย่างเดียวกันกับคนแห่งประเทศที่สามใด ๆ ตามกฎหมายและข้อบังคับแห่งประเทศพื้นเมือง"

นอกจากนี้ ในรัฐธรรมนูญของไทยทุกฉบับก็ให้มีการบัญญัติรับรองถึงสิทธิในทรัพย์สิน และเสรีภาพในการประกอบอาชีพ ดังในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๔๙๑ บัญญัติไว้ว่า

"มาตรา ๓๘ บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในการเลือกถิ่นที่อยู่ ภายในราชอาณาจักร และในการประกอบอาชีพ

การจำกัดเสรีภาพเช่นว่านี้ จะกระทำได้ก็แต่โดยบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะ เพื่อความปลอดภัยของประเทศ เศรษฐกิจแห่งชาติ หรือสวัสดิภาพของประชาชน หรือเพื่อรักษาความสัมพันธ์ในครอบครัว

การ เนรเทศบุคคลผู้มีสัญชาติไทยออกนอกราชอาณาจักรจะกระทำมิได้"

เมื่อพิจารณาจากสนธิสัญญาและบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญจะเห็นได้ว่า ประเทศไทย
ได้ให้สิทธิทางกานเศรษฐกิจแก่ชาวจีนอย่างกว้างขวางและเท่าเทียมกับชาวไทยเอง นอกจากนี้
เมื่อได้เกิดเหตุการณ์ซึ่งจำเป็นเพื่อความปลอดภัยของประเทศและเศรษฐกิจแห่งชาติ หรือ
สวัสดิภาพของประชาชน จึงได้มีการใช้บทบัญญัติกฎหมายต่าง ๆ ขึ้น ซึ่งเป็นการถือสิทธิของคน
ต่างก่าวตามกฎหมายเอกชนคงจะได้อกล่าวต่อไป

๔.๒ กานการพาณิชย์

ประเทศไทยในสมัยก่อน กลุ่มหรือบุคคลสำคัญ ๆ ที่มีอำนาจในทางการค้าขายก็มี
พระเจ้าแผ่นดิน พวกขุนนางชั้นผู้ใหญ่ และคนจีนในสมัยนั้น โดยทำหน้าที่สำคัญสองประการ คือ
เป็นพ่อค้าและนายอากร เก็บภาษีจากกิจการต่าง ๆ เช่น บ่อนการพนัน โรงกลั่นสุรา
โรงเดิน ฯลฯ^๖ ชาวจีนเหล่านี้ได้มีบทบาทในทางการพาณิชย์มากขึ้นตามความเจริญของประเทศ
เช่น การอุตสาหกรรม การเกษตรกรรม การธนาคาร การส่งสินค้าเข้า - ออก ตลอดจน
งานค้าขายปลีกย่อย และช่างฝีมือ ซึ่งนอกจากจะมีผลช่วยต่อการพัฒนาเศรษฐกิจแล้ว ก็ยัง เป็น
ภาษีอากรให้แก่รัฐอีกด้วย โดยทางไทยถือว่ามิฐานะเป็นคนไทยเหมือนกัน จึงไม่ได้รับสิทธิพิเศษ
หรือเอกสิทธิในทางศาล และการภาษีอากรเหมือนเช่นพวกฝรั่งในบังคับของประเทศที่มีสัญญา
ทางพระราชไมตรีกับไทย หากแต่ได้รับผลปฏิบัติ เช่นเดียวกับคนไทยทุกอย่าง นอกจากว่า
จะไปจดทะเบียนเป็นคนในบังคับของต่างประเทศที่มีสัญญาทางพระราชไมตรีกับไทย^๗ ดังนั้น
จึงกล่าวได้ว่าชาวจีนในประเทศไทยได้รับสิทธิในทางการค้าการพาณิชย์อย่างกว้างขวาง เช่น
เดียวกับชาวไทย การปฏิบัติตามบทบัญญัติกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับค่านนี้ก็ เป็นไปเช่นเดียวกับ

^๖ อัมมาร สยามวาลา, "อิทธิพลในการควบคุมนโยบายเศรษฐกิจในประเทศไทย"
ใน วารสารธรรมศาสตร์ เล่ม ๑ ปีที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๑๔, หน้า ๖๖

^๗ หลวง สิทธิสยามการ, เรื่องเดิม, หน้า ๔๑

ชาวไทย เช่น พระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ.๒๔๕๕^๘ พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๐๔

พระราชบัญญัติมาตรการขังทวงัก พ.ศ.๒๔๖๖^{๑๐} พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ ๒๐) พ.ศ.๒๕๑๓^{๑๑} พระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุนเพื่อกิจการอุตสาหกรรม พ.ศ.๒๕๐๕^{๑๒} พระราชบัญญัติพิทักษ์ตราศุลกากร พ.ศ.๒๔๕๖^{๑๓} ฯลฯ เป็นต้น

๔.๓ ค่านการประกอบอาชีพ

สิทธิที่จะประกอบอาชีพนั้น ตามหลักมีว่าคนต่างค้าย่อมประกอบอาชีพต่าง ๆ ได้ เช่นเดียวกับคนไทย เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติสงวนการประกอบอาชีพนั้น ๆ ไว้สำหรับคนไทย สำหรับคนของชาติที่มีสนธิสัญญากับประเทศไทย สนธิสัญญาฉบับปัจจุบันให้ผลปฏิบัติอย่างเดียวกับชาติที่ได้รับอนุเคราะห์ยิ่ง คำว่า "ชาติที่ได้รับอนุเคราะห์ยิ่ง" นี้ ตามสนธิสัญญาเดิมชาวต่างค้า

^๘ "พระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ.๒๔๕๕" ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ ๗๓ ตอนที่ ๑๓ หน้า ๕๐ ลงวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๔๕๕

^๙ "พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๐๔" ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๗๘ ตอนที่ ๑๐๘๔ ลงวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๐๔

^{๑๐} "พระราชบัญญัติมาตรการขังทวงัก พ.ศ.๒๔๖๖" ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ ๔๐ หน้า ๑๘๓ ลงวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๔๖๖

^{๑๑} "พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ ๒๐) พ.ศ.๒๕๑๓" ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ ๘๗ ตอนที่ ๔๐ หน้า ๕๕๑ ลงวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๑๓

^{๑๒} "พระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุนเพื่อกิจการอุตสาหกรรม พ.ศ.๒๕๐๕" ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ ๗๕ (ฉบับพิเศษ) ตอนที่ ๑๒ หน้า ๑ ลงวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๕

^{๑๓} "พระราชบัญญัติพิทักษ์ตราศุลกากร พ.ศ.๒๔๕๖" ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ ๔๓ หน้า ๒๗๒ ลงวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๔๕๖

ได้ประโยชน์มากกว่าคนไทย แต่ตามสนธิสัญญาฉบับใหม่นั้นน้อยกว่าคนไทย เพราะกฎหมายไทย
อาจสงวนอาชีพบางอย่างไว้ให้กับคนไทยก็ได้ การสงวนอาชีพสำหรับคนไทยนี้ไม่ขัดกับสนธิ
สัญญาที่ประเทศไทยไม่ให้ผลประโยชน์ต่อคนชาติหนึ่งดีกว่าคนของอีกชาติหนึ่ง^{๑๔} สำหรับ
ประเทศจีนนั้น ประเทศไทยได้ใช้หลักผลประโยชน์แห่งชาติที่ได้รับอนุเคราะห์ยิ่ง ซึ่งมีเงื่อนไขว่า
ต้องเป็นการถ้อยทีถ้อยปฏิบัติต่อกัน และโดยที่ชาวจีนได้เดินทางเข้ามาอยู่ในประเทศไทยเพื่อ
หลักหนึ่งภะระคอกอยากในประเทศจีน และแสวงหาเงินทองเป็นสำคัญ ดังนั้น ชาวจีนจึงมีความ
ขยันอดทนเข้าประกอบอาชีพในทุกด้านอย่างไม่เกรงความลำบาก ประกอบกับการที่ชาวไทย
เองไม่นิยมการค้าขายรับจ้าง ทางไทยจึงได้ให้สิทธิพิเศษต่าง ๆ แก่ชาวจีน เพื่อจูงใจให้มา
ประกอบอาชีพเหล่านี้แทน ดังนั้น ชาวจีนจึงได้เข้าประกอบอาชีพต่าง ๆ อย่างเสรีตลอดมา
โดยมิได้มีการจำกัดอาชีพหรือควบคุมเลย จนกระทั่งถึงยุคภายหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง

อย่างไรก็ดี เมื่อศึกษาจากประวัติศาสตร์สมัยกรุงศรีอยุธยาจะพบว่า ได้มีการจำกัด
ไม่ให้ชาวจีนทำงานในเรือไทยที่จะไปญี่ปุ่น ตังเกี๋ย ญวน ฯลฯ ซึ่งเป็นการจำกัดอาชีพของ
ชาวจีนขึ้นเป็นครั้งแรก แต่ข้อจำกัดนี้มิได้เกิดขึ้นมาจากทางไทยเอง หากแต่เกิดขึ้นมาจาก
การบังคับของชาวต่างประเทศ โดยไทยได้ทำสัญญาทางพระราชไมตรีกับบริษัทอินเดีย
ของเนเธอร์แลนด์ (Dutch United East India Company) เมื่อวันที่ ๒๒ สิงหาคม
๒๒๐๗ ในสัญญาดังกล่าวนอกจากจะมีข้อความต่าง ๆ เกี่ยวกับการค้าขายแล้ว ก็ยังมีข้อความ
ตอนหนึ่งว่า

"...ต่อไปคนไทยจะต้องไม่ยอมให้คนจีนทำงาน ไม่ว่าในหน้าที่ใด ๆ ในเรือ
ของคนที่มีง่เดินทางไปยังญี่ปุ่น ญวน ตังเกี๋ย และที่อื่น ๆ ทั้งหลายทั้งสิ้น และจะไม่พยายาม
นำเอาพวกจีนเข้ามาในประเทศไทยด้วย ถ้าเรือเนเธอร์แลนด์พบเรือซึ่งมีลูกเรือเป็นจีนก็
จะเข้ายึดเอาเรือเหล่านั้นเสีย และบริษัทจะไม่ต้องชดเชยค่าเสียหายใด ๆ ทั้งสิ้น..."^{๑๕}

^{๑๔} หยุค แสงอุทัย, เรื่องเดิม หน้า ๑๔๓

^{๑๕} กรม ศิลปากร, บันทึกเรื่องสัมพันธไมตรีระหว่างประเทศไทยกับนานาประเทศ
เล่ม ๓, (พระนคร, กรมศิลปากร, ๒๕๑๒) หน้า ๓๕

สาเหตุที่ห้ามเช่นนี้ ก็เพื่อจะแย่งการค้าขายทางแถบตะวันออกจากไทยนั่นเอง คือในครั้งนั้นไทยกับจีนและญี่ปุ่นมีเรือไปมาค้าขายกันอยู่เนือง ๆ แต่คนไทยไม่ชำนาญในการเดินเรือ จึงต้องอาศัยใช้ลูกเรือคนจีน เมื่อห้ามมิให้ไทยใช้ลูกเรือจีนแล้ว ก็ไม่มีเรือไทยไปเมืองจีน ญี่ปุ่น และเมืองแถบนั้นอีก เพราะไทยเราเดินเรือเองไม่ได้ เมื่อเป็นเช่นนี้ถ้าไทยจะส่งสินค้าไปขายยังเมืองจีน ญี่ปุ่น และเมืองแถบนั้น ก็จะต้องส่งไปกับเรือของฝรั่งเอง^{๑๖}

สำหรับรัฐบาลไทยเองมิได้มีกัการห้ามชาวจีนในการประกอบอาชีพแต่อย่างใด จนกระทั่งถึงรัชกาลพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้เริ่มการกวักชันซึ่งมีผลกระทบกระเทือนต่อชาวจีนขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๕๖ ด้วการออกกฎหมายจดทะเบียนรถลากคันละ ๓ สตางค์ โดยได้กำหนดว่าจะออกใบอนุญาตให้แก่เฉพาะผู้ที่เข้าใจข้อบังคับของถนน และรู้ภาษาไทยพอเข้าใจคำสั่งของผู้โดยสารรถลาก และคำสั่งของพลตระเวณ^{๑๗} และในปี พ.ศ. ๒๔๗๔ ได้มีพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่าขึ้น กำหนดให้ผู้ประกอบอาชีพดังกล่าว จะต้องขอรับใบอนุญาตจากเสนาบดีกระทรวงมหาดไทยก่อน โดยผู้ชอนนอกจากจะมีคุณสมบัติต่าง ๆ แล้ว ต้องมีความรู้ภาษาไทยพอควย และต้องเสียค่าธรรมเนียมใบอนุญาตถึงฉับละ ๕๐ บาท^{๑๘}

ต่อมา เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. ๒๔๗๕ รัฐบาลได้กำหนดนโยบายหลัก ๖ ประการขึ้น มีความประการหนึ่งว่า "...จะต้องบำรุงความสุขสบายสมบูรณ์ของราษฎรในทางเศรษฐกิจ โดยรัฐบาลใหม่จะจัดหางานให้ราษฎรทุกคนทำ จะวางโครงการเศรษฐกิจแห่งชาติ ไม่ปล่อยให้ราษฎรอคอย..."

^{๑๖} หลวง สิทธิสยามการ, เรื่องเดิม, หน้า ๘ - ๑๐

^{๑๗} "กฎเสนาบดีกระทรวงนครบาล ว่าด้วยผู้ซึ่งจะรับอนุญาตลากรถ และเจ้าของรถลาก" ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ ๓๐ หน้า ๓๑๕ ลงวันที่ ๒ ตุลาคม ๒๔๕๖

^{๑๘} "พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า" ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๔๕ หน้า ๔๐๘ ลงวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๔๗๔

นอกจากนี้ ทางรัฐบาลยังได้มอบหมายให้หลวงประดิษฐมนูธรรม ผู้นำสำคัญคนหนึ่ง
 ของคณะราษฎรจัดร่างโครงการเศรษฐกิจของประเทศขึ้น โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้ประชาชน
 ทุกคนมีการอยู่ดีกินดี และมีงานทำ โดยรัฐบาลจะจัดให้กับประชาชนเองทุกอย่าง ไม่ต้องผ่าน
 คนกลาง ซึ่งส่วนใหญ่ก็ไ้แก่พ่อค้าชาวจีนนั่นเอง แต่โครงการเศรษฐกิจดังกล่าวได้ถูกคัดค้าน
 อย่างรุนแรงและถูกระงับไป จึงมีใ้ก่อให้เกิดผลกระทบกระเทือนต่อการประกอบอาชีพของ
 ชาวจีน^{๑๘} อย่างไรก็ตาม รัฐบาลได้เริ่มใช้นโยบายชาตินิยมในการเข้าควบคุมทั้งการค้าและ
 อุตสาหกรรม ซึ่งมาตรการดังกล่าวได้มีผลกระทบกระเทือนต่อธุรกิจของชาวจีนมากกว่าบุคคล
 อื่นใด ทั้งนี้ เพื่อให้ชาวไทยได้เข้ามามีบทบาทในทางเศรษฐกิจมากขึ้น ดังเช่น ใ้้ออกระเบียบ
 ให้โรงสีข้าวต่าง ๆ จ้างกรรมกรชาวไทยไม่ต่ำกว่า ๕๐ % และโดยการฝึกฝนอบรมอาชีพต่าง ๆ
 โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกิจการช่วยเหลือสภาพความเป็นอยู่ของชาวนา รัฐบาลได้จัดตั้งสหกรณ์
 ขึ้นตามจังหวัดต่าง ๆ เพื่อแข่งขันกับพ่อค้าคนกลางชาวจีน รับซื้อข้าวจากชาวนา^{๒๐} แต่ก็ไม่ได้
 ผลอะไรมากนัก และได้มีใ้การก้าไทยขึ้นในปี พ.ศ. ๒๔๗๒^{๒๑} เพื่อส่งเสริมการประกอบ
 การค้าของชาวไทยโดยตรงขึ้น ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๗๗ รัฐบาลได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติ^{๒๒}
 ว่าด้วยสิทธิจับสัตว์น้ำในเขตจับสัตว์น้ำสยาม พ.ศ. ๒๔๗๗ ห้ามออกใบอนุญาตสำหรับเรือ
 จับสัตว์น้ำ หรือเครื่องมือจับสัตว์น้ำแก่คนต่างก่าว หรือห้างหุ้นส่วนสามัญซึ่งมีคนต่างก่าวถือหุ้น

^{๑๘} โปรรคภู เกื่อน บุญนาค, ท่านปรีธีรัฐบุรุษอาวุโสผู้วางแผนเศรษฐกิจไทยคนแรก
 (พระนคร, โรงพิมพ์อักษรศิลป์, ๒๕๐๐)

^{๒๐} สหกรณ์ พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ หลวงสทการสันตัก ๓ เมรุวัด
 จักรวรรคี วันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๔๘๐ หน้า ๘๑

^{๒๑} ชุน วิจิตรมาตรา, ประวัติหอการค้าไทย, หอการค้าไทยพิมพ์เป็นอนุสรณ์
 ในงานพระราชทานเพลิงศพ นายสง่า วรณดิษฐ์ ทม. คช. ๓ เมรุวัดเทพศรินทราวาส
 วันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๑๑ หน้า ๑๕

^{๒๒} "พระราชบัญญัติว่าด้วยสิทธิจับสัตว์น้ำในเขตจับสัตว์น้ำสยาม พ.ศ. ๒๔๗๗"
ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ ๕๑ หน้า ๗๕๕ ลงวันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๔๗๗, มาตรา ๔ และ ๕

อยู่ด้วย ถ้าเป็นห้างหุ้นส่วนจำกัด ใบอนุญาตดังกล่าวจะออกได้ต่อเมื่อหุ้นส่วนซึ่งรับผิดชอบ
 ร่วมกันโดยไมจำกัดจำนวนมีสัญชาติไทย ถ้าเป็นบริษัท บริษัทนั้นจะต้องมีคนไทยถือหุ้นร้อยละ
 ๗๕ แห่งทุนของบริษัท และเรือที่จะใช้จับสัตว์น้ำไ้จะต้องเป็นเรือไทยซึ่งมีคนประจำเรือเป็นไทย
 แต่ก่อนนั้นให้มีคนต่างคว่ำซึ่งอาศัยอยู่ในประเทศไทยเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่า ๕ ปีก่อนใช้
 พระราชบัญญัติ เป็นจำนวนร้อยละ ๒๕ แห่งคนประจำเรือได้

ในปี พ.ศ.๒๔๗๕ รัฐบาลได้เข้าเกี่ยวข้องกับโครงการธุรกิจมากขึ้น มีการจัดตั้งโรงงาน
 กระดาษ โรงงานน้ำตาล โรงงานทอผ้าไหม โรงงานยาสูบ โรงกลั่นน้ำมัน และโรงกลั่น
 น้ำมันถั่วเหลือง นอกจากนี้ได้มีแผนการที่จะเข้าไปดำเนินการโรงงานยาสูบ หนึ่งสัทวี่ ซีเมนต์
 โรงสีข้าว ตลอดจนทั้งดำเนินการเหมืองแร่และคลังสินค้าด้วย ^{๒๓} และได้ประกาศใช้
 พระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ.๒๔๗๕ ^{๒๔} กำหนดให้ผู้ประกอบการค้าต้องไปจก
 ทะเบียนต่อทางราชการ และป้ายร้านค้าต้องมีภาษาไทยกำกับไว้ด้วย ต่อมาในปี พ.ศ.๒๔๘๐
 ก็ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกันการค้ำกำไรเกินควร พ.ศ.๒๔๘๐ ^{๒๕} เพื่อควบคุม
 ลงโทษพ่อค้าที่ฉวยโอกาสขึ้นราคาในเมื่อได้เกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ ขึ้น

ต่อมาในปี พ.ศ.๒๔๘๑ จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้เข้าเป็นนายกรัฐมนตรีเป็น
 ครั้งแรก ได้มีการดำเนินนโยบายชาตินิยมในก้านต่าง ๆ เพื่อสร้างพลังสนับสนุนจากประชาชน

^{๒๓} Keneth Perry Landon, The Chinese in Thailand (New York :
 Institute of Pacific Relations, 1941) pp. 215 - 260

^{๒๔} "พระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ.๒๔๗๕" ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ ๕๓
 ตอนที่ ๕๖ หน้า ๗๕๐ ลงวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๔๗๕

^{๒๕} "พระราชบัญญัติป้องกันการค้ำกำไรเกินควร พ.ศ.๒๔๘๐" ราชกิจจานุเบกษา
 เล่มที่ ๕๕ ตอนที่ ๓๕ หน้า ๑๒๓๐ ลงวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๔๘๐

ให้รัฐบาลมีความมั่นคง และสามารถจะพึ่งตนเองในทางเศรษฐกิจได้^{๒๖} จึงได้มีการดำเนิน
มาตรการต่าง ๆ เพื่อควบคุมจำกัดสิทธิในการประกอบอาชีพต่าง ๆ ของชาวจีน และเพื่อลด
บทบาทในทางเศรษฐกิจของชาวจีนลง ตลอดจนพยายามส่งเสริมให้คนไทยได้เข้าประกอบอาชีพ
ต่าง ๆ แทน และเลือกใช้แต่สินค้าของไทยด้วยกันเอง โดยได้ออกประกาศใช้รัฐนิยมฉบับที่ ๕
ซึ่งประกาศเมื่อวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๔๘๒ มีข้อความหลักชนวนดังนี้

๑. ชาวไทยพึงพยายามบริโภคแต่อาหารร้อน ประงจากสิ่งมีกำเนิก หรือทำขึ้นใน
ประเทศไทย
  ๒. ชาวไทยพึงพยายามใช้เครื่องแต่งกายด้วยวัตถุที่มีกำเนิก หรือทำขึ้นในประเทศไทย
  ๓. ชาวไทยพึงพยายามช่วยกันสนับสนุนงานอาชีพการ เกษตร พาณิชย์ อุตสาหกรรม
และวิชาชีพของชาวไทยด้วยกัน
  ๔. การสาธารณูปโภคอันใดที่รัฐบาลหรือชาวไทยจักให้มีขึ้นแล้ว ชาวไทยพึงพยายาม
ใช้และสนับสนุน
  ๕. ชาวไทยผู้ประกอบการ เกษตร พาณิชย์ อุตสาหกรรม งานอาชีพ หรือวิชาชีพอัน
ได้รับการสนับสนุนโดยรัฐนิยมฉบับนี้ ต้องพยายามรักษามาตรฐานปรับปรุงคุณภาพให้ดียิ่งขึ้น และ
ดำเนินกิจการนั้น ๆ ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตทุกประการ^{๒๗}
- นอกจากนี้ ได้มีการดำเนินมาตรการต่าง ๆ สำหรับนโยบายดังกล่าว คือ

^{๒๖} ชุน วิจิตรมาตรา, เรื่องเดิม, หน้า ๒๔๔

^{๒๗} "ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยรัฐนิยม ฉบับที่ ๕ เรื่องให้ชาวไทยพยายาม
ใช้เครื่องอุปโภคที่มีกำเนิกหรือทำขึ้นในประเทศไทย วันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๔๘๒" ราชกิจจานุเบกษา
เล่มที่ ๕๖ ตอนที่ ๕๕ (ฉบับราชกิจจา ๖) หน้า ๒๓๕๕ ลงวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๔๘๒

๔.๓.๑ มาตรการในด้านอื่น ๆ

๔.๓.๑.๑ การตั้งบริษัทชาวไทย พ.ศ.๒๔๘๑

มีการตั้งบริษัทชาวไทยในความควบคุมของรัฐบาล เพื่อจัดการผูกขาดค้าข้าวของ คนจีน โดยบริษัทชาวไทยเป็นผู้ซื้อ สี่ และส่งข้าวออกไปขายนอกประเทศโดยตรงแข่งขันกับบริษัทของคนจีน และส่งเสริมให้ส่วนราชการต่าง ๆ เช่น เรือรบ โรงพยาบาล หน่วยทหาร ฯลฯ ให้ซื้อข้าวจากบริษัทชาวไทย แต่เนื่องจากขาดความสันตติจิตเจตนาในด้านการบริหารกิจการ จึงจำเป็นต้องจ้างคนจีนนั่นเอง บริษัทชาวไทยจึงไม่สามารถแทรกเข้าไปในอุตสาหกรรมค้าข้าวของคนจีนได้อย่างลึกซึ้งเพียงพอ นับได้ว่ามาตรการกระทำของรัฐบาลในเรื่องนี้ไม่สัมฤทธิ์ผล แต่ก็แสดงให้เห็นถึงความเป็นชาตินิยมของรัฐบาลใหม่ได้อย่างดี

๔.๓.๑.๒ พระราชบัญญัติเกลือ พ.ศ.๒๔๘๑ และพระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ.๒๔๘๑

ได้กำหนดให้ผู้ได้รับอนุญาตทำเกลือหรือปลูกใบยาสูบ ต้องนำเกลือหรือยาสูบที่ผลิตได้นั้นมาขายให้แก่เจ้าพนักงาน หรือผู้รับเหมาของรัฐบาลเท่านั้น ตามราคาและเงื่อนไขที่กำหนดให้ ส่วนผู้ได้รับอนุญาตให้จำหน่ายเกลือ หรือยาสูบ ก็จะต้องซื้อจากเจ้าพนักงานหรือผู้รับเหมาของรัฐบาลไปจำหน่ายเท่านั้น ทั้งนี้เพื่อรวมเอาอุตสาหกรรมเกลือ และยาสูบไว้ให้อยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐบาล เพราะแต่เดิมส่วนใหญ่ผู้ผลิตเกลือและส่งเกลือออกไปขายยังต่างประเทศเป็นคนจีนทั้งสิ้น คนจีนเหล่านี้จึงจำต้องเลิกธุรกิจของตนไป แต่ก็มีชาวจีนประกอบ

^{๒๘} K.P. Landon, op.cit., p. 220

^{๒๙} "พระราชบัญญัติเกลือ พ.ศ.๒๔๘๑" ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ ๕๕ ตอนที่ ๘๖ หน้า ๑๐๘๑ ลงวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๔๘๑ มาตรา ๔ - ๑๐

"พระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ.๒๔๘๑" ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ ๕๕ ตอนที่ ๘๖ หน้า ๑๐๘๕ ลงวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๔๘๑, มาตรา ๑๐ - ๑๕

อาชีพนี้ไม่มากนัก ในก้านยาสูบนั้น มีทั้งบริษัทจีนและบริษัทยุโรป ทั้งสองฝ่ายจำต้องขายโรงงาน และกิจการของตนให้แก่รัฐบาล โดยในชั้นแรกรัฐบาลยังคงจ้างผู้จัดการและคนงานชาวจีนอยู่ เนื่องจากคนไทยยังขาดความรู้ความชำนาญอยู่มาก

๔.๓.๑.๓ พระราชบัญญัติเรือสยาม พ.ศ.๒๔๘๑ ^{๓๐}

ใ้กำหนดให้ผู้ที่ถือกรรมสิทธิ์เรือจดทะเบียนเป็นเรือสยามไ้ต้องมีสัญชาติไทย ไม่ว่าจะ เป็นบุคคลธรรมดา หรือนิติบุคคลก็ตาม ในกรณีที่เป็นห้างหุ้นส่วนสามัญ ผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหมด ต้องมีสัญชาติไทย ถ้า เป็นห้างหุ้นส่วนจำกัด ผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหมดซึ่งต้องรับผิดชอบร่วมกันโดยไม่ว่าจำนวนต้องมีสัญชาติไทย และทุนของห้างหุ้นส่วนนั้นไม่น้อยกว่าร้อยละเจ็ดสิบ ต้องเป็นบุคคลธรรมดา ซึ่งมีสัญชาติไทย ในกรณีที่เป็นบริษัทจำกัด กรรมการส่วนมากต้องมีสัญชาติไทย และทุนของบริษัทนั้นไม่น้อยกว่าร้อยละเจ็ดสิบ ต้องเป็นของบุคคลธรรมดาซึ่งมีสัญชาติไทย และคนประจำเรือต้อง เป็นบุคคลที่มีสัญชาติไทยเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละห้า

๔.๓.๑.๔ พระราชบัญญัติน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ.๒๔๘๑ ^{๓๑}

พระราชบัญญัติฉบับนี้กำหนดให้ผู้ที่จะนำน้ำมันเชื้อเพลิงเข้ามาจากต่างประเทศเกินกว่า ๒,๕๐๐ ลิตร จะต้องได้รับใบอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐกิจ เป็นลายลักษณ์อักษร และจะต้องแสดงบัญชีกิจการค้าน้ำมันเชื้อเพลิงต่อรัฐมนตรีทุกเดือน ทั้งต้องอำนวยความสะดวกให้แก่เจ้าหน้าที่ที่จะมาตรวจตราด้วย

พระราชบัญญัติฉบับนี้มุ่งเพื่อให้รัฐบาลเข้าควบคุมกรรมวิธี และตลาดของน้ำมันแก๊สโซลีน และน้ำมันหล่อลื่นต่าง ๆ ทั่วราชอาณาจักร ผลจากการใช้กฎหมายฉบับนี้ คือ บริษัทต่างประเทศสองบริษัท คือ บริษัทเชลล์ กับบริษัทแอสทอนคาร์บอยล์ ถอนตัวจากประเทศไทย โดยสิ้นเชิง และทำให้พ่อค้าชาวจีนซึ่งเป็นตัวแทนจำหน่ายน้ำมันต้องหยุดกิจการไปด้วย แต่ทันทีที่เสรีสินค้าสงครามโลกครั้งที่ ๒ กฎหมายฉบับนี้ก็ถูกยกเลิก การประกอบกิจการอุตสาหกรรมน้ำมันเชื้อเพลิงก็กลับคืนไปสู่บริษัทเอกชนชาวต่างประเทศอีกเหมือนเช่นเดิม

^{๓๐} "พระราชบัญญัติเรือสยาม พ.ศ.๒๔๘๑" ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ ๕๖ ตอนที่ ๔ หน้า ๒๓๐ ลงวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๔๘๑, มาตรา ๗ และ ๕๐

^{๓๑} "พระราชบัญญัติน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ.๒๔๘๑" ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ ๕๖ ตอนที่ ๔ หน้า ๒๕๐ ลงวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๔๘๑, มาตรา ๒๒

๔.๓.๑.๕ พระราชบัญญัติล่อเลียน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๕๑ และ พระราชบัญญัติ
รดยนต์ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ.๒๕๕๑ ^{๓๒}

ได้แก้ไขยกเลิกพระราชบัญญัติฉบับเดิม คือ พระราชบัญญัติล่อเลียน พ.ศ.๒๕๓๘ ซึ่งรับจดทะเบียน และออกใบอนุญาตให้เป็นผู้ขับขี่ล่อเลียนและรดยนต์ให้แก่บุคคลต่างก้าวที่มีความรู้ภาษาไทยพอสมควร มาเป็นอนุญาตให้เฉพาะผู้ที่มีสัญชาติเป็นไทยตามกฎหมายเท่านั้น โดยจุดประสงค์ เพื่อจะไม่ให้ชาวต่างก้าวประกอบอาชีพขับขี่รดยนต์รับจ้างสาธารณะ รดประจำทาง และรับจ้างบรรทุกต่อไป และได้มีการบังคับใช้อย่างเข้มงวดมาก เป็นผลให้ชาวไทยได้เข้าประกอบอาชีพนี้มากขึ้น

๔.๓.๑.๖ พระราชบัญญัติให้ใช้บทบัญญัติแห่งประมวลรัษฎากร พ.ศ.๒๕๕๑ ^{๓๓}

ได้บัญญัติให้เรียกเก็บภาษีต่าง ๆ เพิ่มขึ้นจากเดิมโดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษีป้าย ซึ่งเรียกเก็บอัตราภาษีป้ายที่มีข้อความเป็นอักษรต่างประเทศให้สูงกว่าป้ายที่มีข้อความเป็นอักษรไทย แต่อย่างใด โดยเรียกเก็บภาษีป้ายภาษาจีนในอัตรา ๕๐๐ ตารางเซนติเมตร ต่อ ๑ บาท ส่วนป้ายภาษาไทยเพียง ๕๐๐ ตารางเซนติเมตร ต่อ ๑๐ สตางค์ เท่านั้น ทั้งนี้ เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ของประเทศ และสร้างลักษณะความรู้ลึกเป็นไทยในย่านการค้าของชาวจีนให้มากขึ้น

^{๓๒} "พระราชบัญญัติล่อเลียน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๕๑" ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ ๕๖ ตอนที่ ๔ หน้า ๒๗๗ ลงวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๕๑, มาตรา ๒๒ และ "พระราชบัญญัติรดยนต์ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ.๒๕๕๑" ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ ๕๖ ตอนที่ ๔ หน้า ๒๕๐ ลงวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๕๑, มาตรา ๒๒

^{๓๓} "พระราชบัญญัติให้ใช้บทบัญญัติแห่งประมวลรัษฎากร พ.ศ.๒๕๕๑" ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ ๕๖ ตอนที่ ๑ หน้า ๕ ลงวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๕๑, พิกัดอัตราฉบับที่ ๑ ป้าย

๔.๓.๑.๗ พระราชบัญญัติควบคุมการค้า ชาย โด กระบือ แพะ แกะ และ
สุกร พ.ศ. ๒๔๘๑

ได้กำหนดว่า ผู้ใดจะทำการขายส่งหรือขายปลีกเนื้อสัตว์ให้เป็นคาร้องขอรับ
 อนุญาตต่อเจ้าพนักงาน และต้องเสียค่าธรรมเนียมตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง และเจ้าพนักงาน
 มีอำนาจที่จะอนุญาตหรือไม่อนุญาต หรือเพิกถอนใบอนุญาตให้ขายส่งหรือขายปลีกได้ โดยทันที เห็นสมควร
 และเจ้าพนักงานมีอำนาจเข้าตรวจสอบสถานที่ และกำหนดราคาขายส่งหรือขายปลีกได้

ความประสงค์ในการออกกฎหมายฉบับนี้ ก็เพื่อควบคุมการค้าสัตว์และชาย
 เนื้อสัตว์ให้อยู่ในมือคนไทย แต่คนไทยที่จะมาประกอบอาชีพนี้มีอยู่น้อยมาก กฎหมายฉบับนี้จึงเป็น
 การแสดงออกของความเป็นชาตินิยมมากกว่า และไม่กระทบกระเทือนต่อคนจีนเท่าใดนัก

๔.๓.๑.๘ พระราชบัญญัติว่าด้วยสิทธิการประมงในเขตการประมงไทย
พ.ศ. ๒๔๘๒

ได้กำหนดว่า ผู้ที่จะไถ่รับใบอนุญาตให้ทำการประมงได้จะต้องมีสัญชาติไทย
 ถ้าเป็นห้างหุ้นส่วนสามัญ ผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหมดต้องมีสัญชาติไทย ถ้าเป็นห้างหุ้นส่วนจำกัด ผู้เป็น
 หุ้นส่วนทั้งหมดซึ่งต้องรับผิดชอบร่วมกันโดยไม่จำกัดจำนวนต้องมีสัญชาติไทย และทุนของห้างหุ้นส่วน
 นั้นไม่น้อยกว่าร้อยละ เจ็ดสิบ ต้องเป็นของบุคคลธรรมดาซึ่งมีสัญชาติไทย ในกรณีที่เป็นบริษัทจำกัด
 กรรมการส่วนมากต้องมีสัญชาติไทย และทุนของบริษัทนั้นไม่น้อยกว่าร้อยละ เจ็ดสิบ ต้องเป็นของ
 บุคคลธรรมดาที่มีสัญชาติไทยเช่นกัน แต่คนต่างกวางที่ไถ่อาศัยอยู่ในประเทศไทยเกินกว่าห้าปี
 ถ้าได้จดทะเบียนตามกฎหมายคนต่างกวาง และรวมกันไม่น้อยกว่าร้อยละ สิบห้าของลูกเรือทั้งหมด
 ย่อมเป็นคนประจำเรือไทยสำหรับทำการประมงได้

ปรากฏว่า กฎหมายฉบับนี้มีการใช้บังคับอย่างเข้มงวดกวดขันมาก และเป็น
 การเปิดโอกาสให้แก่คนไทยจำนวนไม่น้อยให้เข้ามีอาชีพในทางนี้อย่างรวดเร็ว แต่คนจีนที่ถูก
 กระทบกระเทือนมีไม่มากนัก เพราะมีผู้ประกอบอาชีพในทางนี้น้อยกว่าอาชีพอื่น ๆ

๓๘ "พระราชบัญญัติควบคุมการค้า ชาย โด กระบือ แพะ แกะ และสุกร พ.ศ. ๒๔๘๑"
ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ ๕๖ ตอนที่ ๕ หน้า ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๗ เมษายน ๒๔๘๑, มาตรการ ๗, ๘, ๘

๓๙ "พระราชบัญญัติว่าด้วยสิทธิการประมงในเขตการประมงไทย พ.ศ. ๒๔๘๒"
ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ ๕๖ ตอนที่ ๘๑ หน้า ๘๘๑ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๔๘๒, มาตรการ ๕, ๗

๓๖

๔.๓.๑.๘ พระราชบัญญัติอากรรังนกนางแอ่น พ.ศ. ๒๔๘๒

เป็นกฎหมายสงวนอาชีพให้สัมปทานรังนกนางแอ่นแก่องค์การรัฐบาล หรือ
ตัวแทน ซึ่งแต่เดิมบริษัทเอกชนได้รับสัมปทานเก็บรังนกนางแอ่นที่ทำรังอยู่ตามเกาะต่าง ๆ
นอกฝั่งทะเลของประเทศไทย และห้ามผู้ที่มีใบอนุญาตเข้า หรือขึ้นไปบนเกาะที่นางแอ่น
ทำรังอยู่ตามธรรมชาติ ซึ่งจะได้มีประกาศพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตไว้ ผู้ที่ฝ่าฝืนจะถูกปรับ
ไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือทั้งปรับทั้งจำคุก การประกาศใช้กฎหมายฉบับนี้
เป็นการสงวนไว้ให้รัฐบาลดำเนินการเอง แทนแต่เดิมซึ่งคนจีนได้ผูกขาดดำเนินการทั้งหมด

๔.๓.๑.๑๐ การห้ามพ้อคาต่างควาจำหน่ายอาหารในสถานที่ราชการและ
โรงเรียนรัฐบาล^(๓๗)

โดยกระทรวงศึกษาธิการได้มีระเบียบห้ามไม่ให้ชาวต่างควาขายอาหาร
ภายในบริเวณกระทรวงศึกษาธิการ และโรงเรียนรัฐบาล ด้วยเหตุผลที่ว่า มีความมุ่งหมาย
จะฝึกปรือให้เด็กไทยได้มีโอกาสค้าขายต่อไป และเพื่อตัดปัญหาเรื่องอาหารไม่สะอาด หรือออก
อาหารเพราะพ้อคาชาวต่างควาทำการหยุกขาย เป็นต้น โดยได้กำหนดไว้ว่า "...๑. ให้อนุญาต
ให้ขายอาหารในโรงเรียนได้เฉพาะพ้อคาแม่ค้าไทยเท่านั้น"

ต่อมาในปีเดียวกันนั้นเอง กระทรวงอื่น ๆ ก็ห้ามไม่ให้ชาวต่างควาขายอาหาร
ภายในบริเวณที่ทำงานของรัฐบาลเหมือนกัน การจำกัดในเรื่องนี้ได้แพร่จากกรุงเทพฯ ไปยัง
จังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ ซึ่งถ้าหากว่าได้มีการบังคับกันอย่างจริงจังแล้ว จะทำให้ครอบครัว
ของชาวจีนที่ประกอบการค้าเล็ก ๆ น้อย ๆ ได้รับความกระทบกระเทือนในการหาเลี้ยงชีพเป็น
อันมาก

---

๓๖ "พระราชบัญญัติรังนกนางแอ่น พ.ศ. ๒๔๘๒" ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ ๕๖
ตอนที่ ๕๔ หน้า ๑๓๕๓ ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๔๘๒, มตรา ๖ และ ๑๐

๓๗ ระเบียบการกรมศึกษาธิการเพิ่มเติม ว่าด้วยการควบคุมผู้นำอาหารมาขายใน
โรงเรียนรัฐบาล ลงวันที่ ๔ มกราคม ๒๔๘๑

๔.๓.๑.๑๑ การกำหนดจำนวนคนไทยในโรงงานต่าง ๆ ^{๓๘}

ได้มีกฎหมายประกาศให้โรงสีเอกชนต้องจ้างคนงาน ซึ่งเป็นคนไทยอย่างน้อย ๕๐ % และในเดือนพฤศจิกายน ๒๔๘๒ ได้กำหนดให้โรงงานอุตสาหกรรมทั้งของ เอกชนและของ รัฐบาลจ้างคนงานต่างค่าตัวได้ไม่เกิน ๒๕ % แต่ก็มีได้มีการบังคับใช้อย่างจริงจัง ทั้งนี้เพราะไม่มีคนงานไทยที่ชำนาญงาน เข้ามาแทนที่คนงานจีนได้อย่างเพียงพอ

นอกจากนี้ ในปี พ.ศ.๒๔๘๒ รัฐบาลไทยยังได้ประกาศความตั้งใจว่าจะก่อตั้ง สหกรณ์ขึ้นจำนวนหนึ่งในท้องถิ่นตามภูมิภาคต่าง ๆ เพื่อที่จะให้แข่งขันกับโรงสีข้าว และพ่อค้า คนกลางชาวจีน ^{๓๙} และรัฐบาลจะทำเหมืองถ่านหินเอง ^{๔๐} ทั้งนี้ ก็เพื่อจะไถ่ถอนทรัพย์สินเหมืองแร่ ของชาวจีนและชาวอังกฤษทางภาคใต้ของประเทศไทยให้ลดลง ยิ่งไปกว่านั้น รัฐบาลยังได้ ประกาศว่าจะควบคุมอุตสาหกรรมกรีฑายาง ^{๔๑} ซึ่งขณะนั้นก็อยู่ในมือของชาวจีนด้วย

ต่อมาในปี พ.ศ.๒๔๘๕ หลังจาก จอมพล ป. พิบูลสงครามได้เข้าเป็นรัฐบาล อีกครั้งหนึ่ง ได้เริ่มใช้นโยบายชาตินิยมทางเศรษฐกิจ โดยรัฐบาลได้อนุมัติการจำหน่ายสุราโดย คนต่างค่าตัวมาดำเนินการเอง ในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๔๘๕ ได้กำหนดให้ผู้ที่ดำเนินการ

^{๓๘} "พระราชบัญญัติจัดหางานใหญ่โรอาซีพ พ.ศ.๒๔๘๔" ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๕๘ ตอนที่ ๒๕ หน้า ๑๒๒๐ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๔๘๔

^{๓๙} "พระราชบัญญัติจัดตั้งสหกรณ์นิคม พ.ศ.๒๔๘๓" ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ ๕๗ ตอนที่ ๖๐ หน้า ๘๕๗ ลงวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๔๘๓

^{๔๐} "พระราชบัญญัติควบคุมแร่ถ่านหิน พ.ศ.๒๔๗๕" ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ ๕๓ ตอนที่ ๕๒ หน้า ๘๔๔ ลงวันที่ ๑ เมษายน ๒๔๗๕

^{๔๑} "พระราชบัญญัติควบคุมยาง พ.ศ.๒๔๘๑" ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ ๕๕ ตอนที่ ๖๔ หน้า ๗๗๗ ลงวันที่ ๑๓ มกราคม ๒๔๘๑

โรงเลื่อยต้องมีส่วนของคนไทยอย่างน้อย ๓๕ % ในเดือนมีนาคม ปีเดียวกัน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรประกาศออกใบอนุญาตประกอบกิจการโรงเลื่อยแก่คนต่างค้ำว ต่อมาในเดือนเมษายน พ.ศ. ๒๔๘๕ สภาเศรษฐกิจแห่งชาติซึ่งตั้งขึ้น พ.ศ. ๒๔๘๓^{๔๒} เห็นด้วยกับกระทรวงมหาดไทยโดยสั่งให้กรมที่ดินตรวจสอบผู้ที่ทำสัญญาเช่าหรือซื้อที่ดินว่า ถ้ามีคนต่างค้ำวรวมอยู่ด้วย ให้เพิกถอนการให้อุญาติ วิธีการเช่นนี้ เป็นการหยุดยั้งมิให้ชาวจีนซื้อที่ดินในนามของบุตรหลานภรรยา หรือผู้มีสัญชาติไทยอื่น ๆ ในเดือน สิงหาคม ปีเดียวกัน ได้มีมติของคณะรัฐมนตรีให้ผู้มีสัญชาติไทยเท่านั้นที่จะมีสิทธิเช่าที่ดินของทรัพย์สิน ฯ ใด^{๔๓}

อย่างไรก็ตาม นับแต่ปลายปี พ.ศ. ๒๔๘๒ เป็นต้นมา ดูเหมือนความรู้สึกทางชาตินิยมได้อ่อนกำลังลง เพราะไม่มีกฎหมายที่จำกัดในทางเศรษฐกิจแก่ชาวต่างค้ำวออกมาใช้เลย จนกระทั่งเมื่อสงครามโลกครั้งที่สองเข้าขั้นรุนแรง และประเทศไทยยอมรับเป็นทางการอย่างเปิดเผยว่า เป็นพันธมิตรของญี่ปุ่นและประกาศตนเป็นศัตรูกับชาติพันธมิตร เหตุการณ์เหล่านี้ทำให้ประเทศไทยกลับมาเอาวิธีการของชาตินิยมอย่างรุนแรงขึ้นมาใช้อีก และวางข้อจำกัดต่าง ๆ ในทางเศรษฐกิจต่อไป ซึ่งทำให้กระทบกระเทือนต่อผลประโยชน์ของชาวจีนอย่างมาก โดยการประกาศใช้กฎหมายสงวนอาชีพต่าง ๆ ขึ้นไว้สำหรับผู้มีสัญชาติไทยโดยเฉพาะเท่านั้น ทั้งนี้เพื่อจำกัดสิทธิในการประกอบอาชีพของชาวจีนต่างค้ำวโดยตรง ดังมีกฎหมายต่าง ๆ คือ

๔.๓.๒ มาตรการควบคุมในด้านการประกอบอาชีพ

๔.๓.๒.๑ พระราชบัญญัติช่วยอาชีพและวิชาชีพ พ.ศ. ๒๔๘๔^{๔๔}

ได้ตราขึ้นเพื่อช่วยอาชีพและวิชาชีพของประชาชนชาวไทย โดยกำหนดอาชีพและวิชาชีพบางประเภทบางชนิดไว้สำหรับเป็นอาชีพหรือวิชาชีพเฉพาะคนไทย ตามแต่จะให้มี

^{๔๒} "พระราชบัญญัติสภาเศรษฐกิจแห่งชาติ พ.ศ. ๒๔๘๓" ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๖๗ ตอนที่ ๑๐ หน้า ๑๕๐ ลงวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๔๘๓

^{๔๓} G.W. Skinner, op.cit., pp. 356 - 360

^{๔๔} "พระราชบัญญัติช่วยอาชีพและวิชาชีพ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๘๕" ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๕๘ ตอนที่ ๖๓ หน้า ๑๑๕๒ ลงวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๔๘๕, มาตรา ๓ และ ๔

พระราชกฤษฎีกากำหนดขึ้น และในพระราชบัญญัติช่วยอาชีพและวิชาชีพ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๘๕^{๔๕} ได้บัญญัติว่า จะกำหนดให้โรงงานทั้งสิ้นหรือเฉพาะแต่โรงงานบางอย่างใช้คนไทยจำนวนเท่าใด เป็นคนทำงาน หรือเป็นอัตราไม่น้อยกว่าร้อยละ เท่าใดของจำนวนคนทำงานทั้งหมดก็ได้ และ เฉพาะการงานบางหน้าที่ของโรงงานทั้งสิ้น หรือโรงงานบางอย่างจะกำหนดให้ใช้แต่เฉพาะ คนไทยเป็นคนทำงานก็ได้ และนับตั้งแต่ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติช่วยอาชีพและวิชาชีพ พ.ศ. ๒๔๘๕ เป็นต้นมา ได้มีพระราชกฤษฎีกาตราตามความในพระราชบัญญัตินี้หลายฉบับคือ

๔.๓.๒.๒ พระราชกฤษฎีกากำหนดอาชีพและวิชาชีพไว้สำหรับเฉพาะคนไทย^{๔๖}
พ.ศ. ๒๔๘๕

ได้กำหนดอาชีพและวิชาชีพตามที่ระบุไว้ในแบบท้ายพระราชกฤษฎีกานี้ ให้เป็นอาชีพและวิชาชีพเฉพาะคนไทยในทุกท้องที่แห่งราชอาณาจักร ซึ่งมีทั้งหมด ๒๗ ชนิด คือ

- (๑) การทำหรือการหล่อพระพุทธรูป
- (๒) การรับจ้างขายพระพุทธรูป
- (๓) การตัดฟัน
- (๔) การรับจ้างขายฟัน เว้นแต่ขายย่อยในบ้านเช่า
- (๕) การเผาถ่าน
- (๖) การรับจ้างขายถ่าน เว้นแต่ขายย่อยในบ้านเช่า
- (๗) การทำชัน
- (๘) การรับจ้างขายชัน เว้นแต่ขายย่อยในบ้านเช่า
- (๙) การทำน้ำมันยาง

^{๔๕} "พระราชบัญญัติช่วยอาชีพและวิชาชีพ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๘๕" ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๕๕ ตอนที่ ๒๓ หน้า ๑๔๓๑ ลงวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๔๘๕. มาตรา ๔

^{๔๖} "พระราชกฤษฎีกากำหนดอาชีพและวิชาชีพไว้สำหรับเฉพาะคนไทย พ.ศ. ๒๔๘๕" ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ ๕๕ ตอนที่ ๓๔ หน้า ๑๒๒๑ ลงวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๔๘๕. มาตรา ๓

- (๑๐) การรับจ้างขายน้ำมันยาง เว้นแต่ขายย่อยในร้านค้า
 (๑๑) การทำไต้
 (๑๒) การรับจ้างขายไต้ เว้นแต่ขายย่อยในร้านค้า
 (๑๓) การทำอิฐหรือการรับจ้างขายอิฐ
 (๑๔) การทำหมวกสตรี
 (๑๕) การตัด การเย็บเสื้อผ้าสตรี
 (๑๖) การย้อมมะเกลือ
 (๑๗) การทำสิ่งจักสานเฉพาะสำหรับเป็นเครื่องใช้ในบ้านหรือ
 โรงเรียน เว้นแต่เสื่อ
 (๑๘) การทำเครื่องเงิน
 (๑๙) การทำเครื่องถม
 (๒๐) การแกะสลักลวดลายไทย
 (๒๑) การเรียงพิมพ์อักษรไทย
 (๒๒) การทำดอกไม้เพลิง
 (๒๓) การทำตุ๊กตา หรือของเล่นสำหรับเด็ก
 (๒๔) การทำร่ม
 (๒๕) การคัดผม
 (๒๖) การเป็นนายความ
 (๒๗) การคัดผม

๔.๓.๒.๓ พระราชกฤษฎีกากำหนดอาชีพและวิชาชีพไว้สำหรับคนไทย
 (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๔๘๗^{๔๗}

ในปี พ.ศ. ๒๔๘๗ ได้ประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาฉบับใหม่ขึ้นแทน และยกเลิก
 ความในพระราชกฤษฎีกาฉบับ พ.ศ. ๒๔๘๕ และกำหนดอาชีพที่สงวนไว้เฉพาะสำหรับคนไทยเหลือ
 เพียง ๔ ชนิด เท่านั้น คือ

^{๔๗} "พระราชกฤษฎีกากำหนดอาชีพและวิชาชีพไว้สำหรับเฉพาะคนไทย (ฉบับที่ ๓)
 พ.ศ. ๒๔๘๗" ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ ๖๑ ตอนที่ ๗๒ หน้า ๑๑๔๓ ลงวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๔๘๗
 มาตรา ๓

- (๑) การทำหรือการหลอพระพุทธรูป
- (๒) การทำเครื่องเงิน
- (๓) การทำเครื่องถม
- (๔) การเป็นทนายความ

ทั้งนี้ เพราะระยะดังกล่าวเป็นระยะหลังสงครามโลกครั้งที่สอง และรัฐบาลของจอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้หมดสภาพไป นอกจากนั้นประเทศไทยกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการติดต่อด้านสัมพันธ์กับประเทศจีน ซึ่งเป็นประเทศฝ่ายสัมพันธมิตร ดังนั้นประเทศไทยจึงได้ผ่อนคลายนโยบายชาตินิยมลงไปมาก

๔.๓.๒.๔ พระราชกฤษฎีกากำหนดอาชญากรรมและวิชาชีพไว้สำหรับเฉพาะคนไทย
(ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๔๘๘

ได้ประกาศใช้เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๘ เพื่อยกเลิกพระราชกฤษฎีกาฉบับเก่า และลดจำนวนอาชญากรรมที่สงวนไว้สำหรับเฉพาะคนไทยเหลือเพียง ๓ ชนิด คือ

- (๑) การทำหรือการหลอพระพุทธรูป
- (๒) การทำเครื่องเงิน
- (๓) การทำเครื่องถม

ต่อมา ในปี พ.ศ. ๒๔๘๐ จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้กลับเข้ามาใช้อำนาจอีก โดยการทำรัฐประหารล้มรัฐบาลชุดหลวงธำรงนาวาสวัสดิ์ จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้ให้คำรับรองแก่พ่อค้าสำคัญชาวจีนในไทยที่ไปเยี่ยมคารวะในโอกาสที่ทำรัฐประหารสำเร็จว่าจะไม่มีการเป็นปฏิปักษ์ต่อชาวจีนอีกต่อไป ทั้งนี้ เพื่อให้ชาวจีนได้คลายความวิตกกังวลเกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาลในเรื่องชาวจีน พร้อมทั้งขอร้องให้ชาวจีนตั้งมั่นอยู่ในความสงบ และต่อมาในเดือนธันวาคม ปีเดียวกันนั้นเอง จอมพล ป. พิบูลสงคราม ก็ได้ออกแถลงการณ์ส่งไปถึงหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ มีข้อความบางตอนที่เกี่ยวข้องกับชาวจีนว่า

๔๘ "พระราชกฤษฎีกากำหนดอาชญากรรมและวิชาชีพไว้สำหรับเฉพาะคนไทย (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๔๘๘" ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ ๖๒ ตอนที่ ๕๒ หน้า ๕๔๓ ลงวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๔๘๘
มาตรา ๒

"...การสงวนอาชีพบางอย่างให้แก่คนไทย และมาตรการอื่น ๆ ที่ได้ดำเนิน
ไปในสมัยก่อนนั้น เป็นเพียงส่วนหนึ่งของนโยบายในระหว่างสงคราม โดยมีความมุ่งหมายที่จะ
ป้องกันมิให้ฝ่ายญี่ปุ่น เข้ามารุกรมประเทศ... การปฏิบัติการต่าง ๆ ในอดีตดังกล่าวแล้วจะไม่มี
ทางเกิดขึ้นอีก..."

จากการให้คำรับรองแก่พ่อค้าสำคัญชาวจีนในไทย ตลอดจนการออกค่าแกลงการณ
ชี้แจงให้ชาวจีนเห็นถึงความจำเป็นที่รัฐบาลได้ใช้มาตรการรุนแรงบางอย่างต่อชาวจีนในสมัยก่อน
และระหว่างสงครามโลกครั้งที่สอง ก็พอจะเป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นถึงแนวโน้มของนโยบายรัฐบาลที่จะ
ดำเนินการต่อชาวจีนในอนาคตว่า คงจะดำเนินไปอย่างผ่อนปรนมากขึ้นกว่าแต่ก่อน อย่างไรก็ตาม
เนื่องจากการแทรกซึมบ่อนทำลายของจีนคอมมิวนิสต์ในหมู่ชาวจีน และการที่รัฐบาลจีนคณะชาติที่
ได้หันพยายามแสวงหาความสัมพันธ์ในหมู่ชาวจีน ตลอดจนการที่ผู้นำของไทยมีความรู้สึกหวั่น
เกรงชาวจีนซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อยที่มีจำนวนมากที่สุดในประเทศไทย จึงเป็นเหตุให้ จอมพล ป.
พิบูลสงคราม ซึ่งเข้ามาดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีครั้งที่สอง ในปี พ.ศ.๒๔๘๑ หันกลับมาใช้
มาตรการที่เข้มงวดกวัดขั้นต่อชาวจีนอีกครั้งหนึ่ง^{๕๐} โดยได้ออกพระราชกฤษฎีกากำหนดวิชาชีพ
และอาชีพไว้สำหรับเฉพาะคนไทยขึ้นใหม่ คือ

๔.๓.๒.๕ พระราชกฤษฎีกากำหนดอาชีพและวิชาชีพไว้สำหรับเฉพาะคนไทย
พ.ศ.๒๔๘๒

ในปี พ.ศ.๒๔๘๒ มีการออกพระราชกฤษฎีกาฉบับใหม่ ยกเลิกพระราชกฤษฎีกา
ว่าด้วยการกำหนดอาชีพและวิชาชีพไว้สำหรับเฉพาะคนไทยที่มีมาทั้งหมด และกำหนดอาชีพและ
วิชาชีพไว้สำหรับเฉพาะคนไทยขึ้นใหม่เป็น ๑๐ ชนิด คือ

^{๔๘} ท. ประทีปเสน, จอมพล ป. ชุนศึกผู้ไร้แผ่นดิน (พระนคร, โรงพิมพ์พัฒนาการพิมพ์
๒๕๐๗) หน้า ๑๒๖ - ๑๔๗

^{๕๐} Victor Purcell, op.cit., pp. 154 - 155

^{๕๑} "พระราชกฤษฎีกากำหนดอาชีพและวิชาชีพไว้สำหรับเฉพาะคนไทย พ.ศ.๒๔๘๒"
ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ ๖๖ ตอนที่ ๑๐ หน้า ๖๐ ลงวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๔๘๒, มาตรา ๔

๑. การทำหรือการหล่อพระพุทธรูป
๒. การทำเครื่องเขิน
๓. การทำเครื่องถม
๔. การขับซี้รถจักรยานสามล้อรับจ้าง
๕. การขับซี้สามล้อยนต์สาธารณะ
๖. การขับรถยนต์สาธารณะ
๗. การทำนา (เว้นการปลูกข้าวในร่องสวน)
๘. การทำนาเกลือ
๙. การคักผม
๑๐. การเรียงพิมพ์อักษรไทย

๔.๓.๒.๖ พระราชกฤษฎีกากำหนดอาชีพและวิชาชีพไว้สำหรับเฉพาะคนไทย
(ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๘๕^{๕๒}

ต่อมาปี พ.ศ. ๒๔๘๕ โฉมพระราชกฤษฎีกากำหนดอาชีพที่สงวนไว้สำหรับคนไทยเพิ่มเติมอีก ๓ ชนิด ได้แก่

๑. การคักผมสตรี
๒. การแต่งผมสตรี
๓. การคักเย็บเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มสตรี

---

^{๕๒} "พระราชกฤษฎีกากำหนดอาชีพและวิชาชีพไว้สำหรับเฉพาะคนไทย (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๘๕" ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ ๖๕ ตอนที่ ๕๘ หน้า ๑๑๓๕ ลงวันที่ ๒๓ กันยายน ๒๔๘๕, มาตรา ๒

๔.๓.๒.๓ พระราชกฤษฎีกากำหนดอาชีพและวิชาชีพไว้สำหรับเฉพาะคนไทย
 (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๐๓

กำหนดอาชีพที่สงวนเพิ่มเติมอีก ดังนี้

๑. การเลี้ยงไหม
๒. การทำผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับเส้นไหม
๓. การทอผ้าไหม

เหตุผลในการออกพระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ปรากฏในหมายเหตุสุดท้าย
 พระราชกฤษฎีกาว่า เนื่องจากประชาชนคนไทยเคยทำอาชีพเกี่ยวกับการเลี้ยงไหม การทำ
 ผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับไหม และการทอผ้าไหมมาแล้วแต่โบราณกาล จึงสมควรกำหนดอาชีพและวิชาชีพ
 การเลี้ยงไหม การทำผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับไหม และการทอผ้าไหมไว้สำหรับเฉพาะคนไทยเพิ่มเติมขึ้น
 เพื่อรักษาศิลปวัฒนธรรมและการอนุรักษ์ฐานะทางเศรษฐกิจของประชาชนชาวไทยให้มั่นคงถาวร
 และเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น

๔.๓.๒.๔ พระราชกฤษฎีกากำหนดอาชีพและวิชาชีพสำหรับเฉพาะคนไทย
 (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๐๔

ต่อมาได้มีการประกาศกฎหมายสงวนอาชีพอีกเป็นฉบับที่ ๔ โดยกำหนดอาชีพ
 สงวนเพิ่มเติมอีกอย่างก็คือ

"มีคฤหบดีผู้นำเที่ยว และให้คำแนะนำเกี่ยวกับการท่องเที่ยว
 โดยได้รับค่าตอบแทน"

๕๓ "พระราชกฤษฎีกากำหนดอาชีพและวิชาชีพไว้สำหรับเฉพาะคนไทย (ฉบับที่ ๓)
 พ.ศ. ๒๕๐๓" ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๗๖ ตอนที่ ๑๑๒ (ฉบับพิเศษ) หน้า ๒๓ ลงวันที่ ๓๑
 ธันวาคม ๒๕๐๓, มาตรา ๓

๕๔ "พระราชกฤษฎีกากำหนดอาชีพและวิชาชีพไว้สำหรับเฉพาะคนไทย (ฉบับที่ ๔)
 พ.ศ. ๒๕๐๔" ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ ๘๒ ตอนที่ ๒๓ หน้า ๑๔๐ ลงวันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๐๔
 มาตรา ๓

เหตุผลในการออกพระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ ก็คือว่า อาชีพหมักทุเทศก็มี ความสำคัญในการ เสนอสิ่งที่ตั้งทางประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ โบราณคดี ตลอดจนศิลปะและวัฒนธรรม แห่งชาติไทย

จากหมายเหตุท้ายพระราชกฤษฎีกาสองฉบับหลังนี้ จะเห็นได้ว่า ความมุ่งหมายในการ สงวนอาชีพของรัฐบาลนั้น นอกจากจะ เพื่อคุ้มครองฐานะทาง เศรษฐกิจของชาวไทยแล้ว ยังมี เหตุผลในการคุ้มครองศิลปวัฒนธรรม ตลอดจนความเข้าใจถูกต้องในค่านิยมอื่น ๆ ซึ่งเป็นของชาติไทย อีกด้วย

นอกเหนือจากอาชีพที่สงวน ๑๗ ชนิดดังกล่าวแล้ว ได้มีผู้เสนอความกึกก้องเห็นอยู่เสมอว่า ให้เพิ่มประเภทอาชีพที่สงวนขึ้นอีก เฉพาะอย่างยิ่งอาชีพสำคัญ ๆ ซึ่งเป็นรากฐานในทาง เศรษฐกิจ อย่างไรก็ตาม เรื่องนี้มีปัญหาอยู่มาก การที่รัฐบาลจะทำการ สงวนอาชีพประเภทใด รัฐบาลจะต้องแน่ใจว่า มีคนไทยผู้ชำนาญในการ ประกอบอาชีพประเภทนั้นในปริมาณเพียงพอ สามารถมี กำลังผลิตตามความต้องการของตลาดได้ หากไม่มีพร้อมก็ควรปล่อยไปก่อน มิฉะนั้นแทนที่จะ เป็นการช่วยเหลือ กลับเป็นการทำให้ราคาสินค้าและบริการแพงขึ้น สินค้ามีคุณภาพต่ำลง และไม่ได้รับบริการที่ดีและเพียงพอเป็นต้น ดังที่ได้เคยปรากฏอยู่เสมอในประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาค เอเชียอาคเนย์ที่ได้ดำเนินนโยบายเช่นนี้ และก่อให้เกิดผลเสียหายในทาง เศรษฐกิจขึ้น

กฎหมายเหล่านี้ได้ใช้บังคับต่อคนต่างด้าวทั่วไป สำหรับชาวจีนที่มีสัญชาติไทยจึงไม่ กระทบกระเทือนด้วย แต่จะมีผลต่อชาวต่างด้าวเป็นส่วนน้อย ดังนั้น บรรดาพ่อค้าชาวจีนบางคน จึงได้หาทางชกแซงด้วยการลักลอบค้าของเถื่อน หลบหนีภาษี รวมทั้งการทุจริตด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อค้ำรงกิจการของคนต่อไปได้

อย่างไรก็ตาม ผลจากการดำเนินมาตรการเหล่านี้ได้ทำให้ชาวจีนพากันขอแปลงสัญชาติ เป็นไทยมากขึ้น เพื่อจะได้อิทธิพลจากกติกาสถิตตามกฎหมายเหล่านี้ หรือไม่ก็มอบโอนกิจการให้แก่บุตร

หลานของคนซึ่งมีสัญชาติไทย การดำเนินการเหล่านี้ย่อมช่วยให้เกิดลักษณะการผสมกลมกลืน
เป็นไทยได้มากขึ้น อันจะเป็นผลดีต่อกนโยบายการผสมกลมกลืนของไทยด้วย ^{๕๖}

ต่อมา เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๓ รัฐบาลได้มีการพิจารณาจักร่างพระราชบัญญัติควบคุมอาชีพ
คนต่างด้าวขึ้นใหม่ โดยได้มอบให้กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงเศรษฐกิจการ
พิจารณา ร่างกฎหมายควบคุมอาชีพคนต่างด้าวขึ้น ซึ่งร่างกฎหมายของกระทรวงมหาดไทยนั้นมี
หลักการที่จะพิจารณาควบคุมอาชีพคนต่างด้าวที่ใช่แรงงานโดยทั่วไป ส่วนของกระทรวงเศรษฐกิจการ
นั้นมีหลักการ เพื่อควบคุมอาชีพธุรกิจ และการพาณิชย์บางอย่างที่กระทรวงเศรษฐกิจการ เป็นผู้ควบคุม
อยู่แล้วตามกฎหมาย เช่น การประกันชีวิต การประกันภัย การส่งสินค้าออก เป็นต้น แต่ต่อมา
รัฐบาลได้มอบให้กระทรวงทั้งสองได้ร่วมกันพิจารณาใหม่ รวมกฎหมายทั้งสองเข้าด้วยกันเพื่อให้
สะดวกต่อการควบคุมและสอดส่องอย่างใกล้ชิด นอกจากนั้น เมื่อกฎหมายฉบับนี้ประกาศออกใช้แล้ว
กฎหมายสงวนอาชีพคนไทยก็หมดความจำเป็นไป เพราะ เมื่อไม่มีคนต่างด้าวประกอบอาชีพบาง
อย่างก็เท่ากับสงวนอาชีพให้คนไทยโดยปริยาย ดังนั้น จึงให้กระทรวงมหาดไทยนำไปประกอบ
การพิจารณา เพื่อจะไต่ยกเลิกกฎหมายสงวนอาชีพคนไทยต่อไป ^{๕๗} ซึ่งตามรายงานข่าวปรากฏว่า
แต่เดิมทางกระทรวงมหาดไทยได้เสนอขอสงวนอาชีพไว้สำหรับ เฉพาะคนไทยไว้ประมาณ ๑๐๐
อย่าง แต่คณะกรรมการผู้กร่าง เห็นว่าบางอาชีพที่กรมแรงงานเสนอนั้น เป็นสาขาอาชีพปลีกย่อย
จึงมีมติให้ตัดเหลือเพียง ๕๐ ประเภทเท่านั้น และไม่มีผลย้อนหลังถึงคนต่างด้าวที่ประกอบอาชีพ
นั้น ๆ อยู่ก่อน นอกจากผู้ที่จะมาประกอบอาชีพใหม่ แต่ผู้ที่ประกอบอาชีพอยู่ก่อนจะต้องทำการ
จดทะเบียนขออนุญาติให้ถูกต้อง ^{๕๘}

๕๖

G.W. Skinner, op.cit., pp. 272 - 275

๕๗

หนังสือพิมพ์รายวัน สยามรัฐ ปีที่ ๒๒ ฉบับที่ ๗๖๑๔ ประจำวันที่ ๓ มกราคม
๒๕๑๕ หน้า ๑

๕๘

หนังสือพิมพ์รายวัน สยามรัฐ ปีที่ ๒๒ ฉบับที่ ๗๖๔๓ ประจำวันที่ ๕ มีนาคม
๒๕๑๕ หน้า ๑

ในที่สุดเมื่อวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๑๕ คณะปฏิวัติซึ่งได้เข้าบริหารประเทศตั้งแต่วันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๑๔ ได้ออกประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๔๑ กำหนดหลักเกณฑ์ประกอบธุรกิจของคนต่างด้าวขึ้นบังคับใช้^{๕๕} และยกเลิกกฎหมายสงวนอาชีพเฉพาะสำหรับคนไทยฉบับก่อน ๆ มาทั้งหมด โดยได้ให้เหตุผลว่า

"...โดยที่คณะปฏิวัติพิจารณาเห็นว่า ในปัจจุบันนี้ได้มีคนไทยต่างด้าวประกอบธุรกิจอยู่ในราชอาณาจักรเป็นจำนวนมาก และทวีขึ้นเป็นลำดับ ประกอบกับประชาชนชาวไทยที่มีความสามารถทั้งในด้านการวิชาการ และกำลังเงินที่จะประกอบธุรกิจสาขาต่าง ๆ ได้มากขึ้นสมควรกำหนดหลักเกณฑ์การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าวเพื่อรักษาผลประโยชน์ทางการค้าและเศรษฐกิจของประเทศ..."

ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ได้อำนาจห้ามคนต่างด้าวประกอบธุรกิจต่าง ๆ ไว้ถึง ๖๔ ชนิด โดยแบ่งออกเป็น ๓ ประเภท คือ ประเภท ก. และประเภท ข. มี ๕๐ ชนิด ห้ามคนต่างด้าวประกอบธุรกิจ เว้นแต่จะได้มีพระราชกฤษฎีกาอนุญาต ส่วนประเภท ค. มีอยู่ ๑๔ ชนิดนั้น ห้ามคนต่างด้าวประกอบธุรกิจ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมทะเบียนการค้า และคนต่างด้าวซึ่งได้ประกอบธุรกิจเหล่านี้อยู่แล้วจะต้องไปขอรับใบอนุญาตจากอธิบดีกรมทะเบียนการค้าภายใน ๕๐ วัน ซึ่งจะต้องเสียค่าธรรมเนียมสำหรับนิติบุคคลพันละห้าบาทของทุนจดทะเบียน แต่ไม่เกิน ๑๐,๐๐๐ บาท ส่วนบุคคลธรรมดา ๑,๐๐๐ บาท นอกจากนี้ได้มีการกำหนดคุณสมบัติของคนต่างด้าวที่จะขอรับใบอนุญาตได้ว่า ต้องมีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์ และคุณสมบัติอื่น ๆ อีกหลายประการ ในค่านิติบุคคลก็ห้ามมิให้คนต่างด้าวถือหุ้นเกินหนึ่งในสามของจำนวนหุ้นของบริษัท หรือเกินหนึ่งในสามของทุนของห้างหุ้นส่วนนั้น และยังได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าวขึ้นคณะหนึ่ง เพื่อให้คำปรึกษาแนะนำ และความเห็นแก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ และได้ให้อำนาจแก่นายทะเบียนและเจ้าหน้าที่ที่จะตรวจตราควบคุมในเรื่องนี้อย่างเต็มที่อีกด้วย *

^{๕๕} ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๔๑ เรื่องกำหนดหลักเกณฑ์การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว, ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ ๔๕ ตอนที่ ๑๕๐ (ฉบับพิเศษ) หน้า ๑ ลงวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๑๕

* โปรดดูรายละเอียดในภาคผนวก จ.

อย่างไรก็ตาม สำหรับในยุคปัจจุบันนี้มาตรการเหล่านี้มีลักษณะที่จะส่งผลกระทบต่อเพื่อนต่อชาวต่างศาสนาคืออื่น ๆ มากกว่าชาวจีนต่างตัวเอง ทั้งนี้ เพราะได้มีชาวตะวันตกและชาวญี่ปุ่นได้เข้ามามีบทบาทในทางเศรษฐกิจของประเทศไทยเพิ่มขึ้นมาก และก่อให้เกิดปฏิกิริยาต่อต้านจากวงการต่าง ๆ เช่น นิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัย เป็นต้น นอกจากนี้ จำนวนชาวจีนต่างก็ลดน้อยลงไปมาก ผู้ประกอบธุรกิจส่วนใหญ่ก็เป็นผู้ที่มีสัญชาติไทย ซึ่งไม่ต้องถูกจำกัดสิทธิจากกฎหมายเหล่านี้อยู่แล้ว แต่อย่างไรก็ตาม ก็ได้มีผลทำให้ชาวจีนต่างได้ขอแปลงสัญชาติเป็นไทยมากขึ้น เพื่อผลดีในการประกอบธุรกิจของตน ^{๖๐} ^{๖๑}

๔.๔ กานการเข้ารับราชการ และพนักงานรัฐวิสาหกิจ

นอกเหนือไปจากการได้รับสิทธิด้านการพาณิชย์ การประกอบอาชีพ และการถือกรรมสิทธิ์ที่ดินตามบทบัญญัติของกฎหมายคงที่ที่กล่าวมาแล้ว ชาวจีนจะสามารถประกอบอาชีพต่าง ๆ ได้โดยอิสระ ตลอดจนการดำเนินการอื่น ๆ ทางเศรษฐกิจได้อย่างเสรี เช่นเดียวกับชาวไทยทั่วไป นอกจากนี้จะมีระเบียบกฎหมายบัญญัติขึ้นไว้โดยเฉพาะเท่านั้น ตามที่รัฐธรรมนูญได้บัญญัติรับรองไว้ ^{๖๒}

จากการศึกษาปรากฏว่า ได้มีระเบียบกฎหมายที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะ คือ

^{๖๐} โปรคกูรายละเอียดใน วารสารสังคมศาสตร์ปริทัศน์ ฉบับที่ ๔ ปีที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๑๕ ฉบับกึ่งเมือง

^{๖๑} จากการให้สัมภาษณ์แก่ผู้แทนหนังสือพิมพ์ ของ นายสงวน เล้าตระกูล หัวหน้าแผนกฝ่ายลูกค้าชาวจีน ของสำนักทนายความมารุต บุณนาค ในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาจีน ซินไท่หวันเป้า ฉบับประจำวันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๑๕, หน้า ๔

^{๖๒} "รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๑๑" มาตรา ๓๘

๔.๔.๑ การเข้ารับราชการ และพนักงานเทศบาล

นับแต่ใ้ประกาศใช้พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๗๑^{b๓}
เป็นต้นมา และตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๘๗^{b๔} ได้กำหนดไว้ใน
มาตรา ๔๔ ว่า ผู้สมัครเข้าเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ ต้องสอบแข่งขัน สอบคัดเลือก หรือ
คัดเลือก และต้องมีคุณสมบัติดังนี้

(๑) มีสัญชาติไทย

...

หมายความว่า ผู้ที่จะสมัครเข้ารับราชการใดต้องเป็นผู้ที่มีสัญชาติไทยเท่านั้น และ
จะต้องมีคุณสมบัติต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้อีกด้วย ทั้งนี้เพราะการเป็นข้าราชการนั้นมีความรับผิดชอบ
ของงานของรัฐบาลโดยตรง จึงควรที่จะเป็นผู้ที่เป็นพลเมืองของประเทศเท่านั้น แต่อย่างไร
ก็ตามบุคคลที่มีใ้มีสัญชาติไทยก็สามารถจะเข้ารับราชการในตำแหน่งของข้าราชการวิสามัญ^{b๕}
และตำแหน่งลูกจ้างของหน่วยราชการใ้ ดังปรากฏในกฎ ก.พ. (ฉบับที่ ๔๗) พ.ศ. ๒๔๕๔^{b๕}
ความว่า

"ข้อ ๒. การบรรจุข้าราชการพลเรือนวิสามัญ ซึ่งเป็นคนต่างค้ำวโดยมี
หนังสือจ้าง ใ้ปลัดกระทรวง ปลัดทรวง หรืออธิบดี ผู้บังคับบัญชา แล้วแต่กรณี โดยอนุมัติจาก

^{b๓} "พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๗๑" ราชกิจจานุเบกษา
เล่มที่ ๔๕ หน้า ๒๔๓ ลงวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๔๗๑

^{b๔} "พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๘๗" ราชกิจจานุเบกษา
เล่มที่ ๗๑ ตอนที่ ๑๗ หน้า ๑ ลงวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๔๘๗

^{b๕} "กฎ ก.พ. (ฉบับที่ ๔๗) พ.ศ. ๒๔๕๔ ออกตามความในพระราชบัญญัติระเบียบ
ข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๕๗ ว่าด้วยการบรรจุ การเลื่อนเงินเดือน การแต่งตั้ง การ
สอบสวน การรักษาวินัย และการออกจากราชการของข้าราชการพลเรือนวิสามัญ"
ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ ๗๒ ตอนที่ ๕๒ หน้า ๑๖๐๔ ลงวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๔๕๔

รัฐมนตรีเจ้าสังกัด บรรจุกตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อบรรจไปแล้วให้แจ้งไปยังสำนักงาน ก.พ. พร้อมด้วยสำเนาคำสั่งบรรจุ และสำเนานั่งสือสัญญาจ้าง"

ทั้งนี้ เพื่อให้ส่วนราชการที่มีเหตุจำเป็นพิเศษ ซึ่งต้องอาศัยคุณวุฒิพิเศษ สามารถจะบรรจุชาวต่างดาวเข้าเป็นข้าราชการ ปฏิบัติหน้าที่เป็นประโยชน์ต่อราชการได้ และมีฐานะเป็นข้าราชการ เช่นเดียวกัน เพียงแต่มีระเบียบการแตกต่างกันออกไปบ้างเท่านั้น

สำหรับพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ^{๖๖} พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. ๒๕๐๓^{๖๗} พระราชกฤษฎีกากำหนดอัตราเงินเดือน กำหนดคุณสมบัติ...การแต่งตั้ง และการออกจากจากข้าราชการตำรวจ^{๖๘} และพระราชกฤษฎีการะเบียบพนักงานเทศบาล^{๖๙} ซึ่งได้กำหนดระเบียบการสอบคัดเลือกเข้าเป็นข้าราชการตุลาการ อัยการ ตำรวจ และพนักงานเทศบาล โดยเฉพาะนั้น ก็ได้บัญญัติไว้ว่าต้องมีสัญชาติไทยเช่นกัน

๔.๔.๒ การเป็นพนักงานองค์การของรัฐบาล

พนักงานองค์การของรัฐบาลนั้น ตามกฎหมายบัญญัติว่า หมายถึงประธาน กรรมการ รองประธานกรรมการ หรือบุคคลผู้ปฏิบัติงานในองค์การ บริษัทจำกัด ห้างหุ้นส่วน นิติบุคคล หรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่น ซึ่งทุนทั้งหมด หรือทุนเกินกว่าร้อยละห้าสิบเป็นของรัฐ

^{๖๖} "พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ พ.ศ. ๒๕๔๗" ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๗๑ ตอนที่ ๖๔ หน้า ๑๕๖๓ ลงวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๔๗, มาตรา ๒๐

^{๖๗} "พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. ๒๕๐๓" ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๗๗ ตอนที่ ๑๐๖ (ฉบับพิเศษ) หน้า ๑ ลงวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๐๓, มาตรา ๒๓

^{๖๘} "พระราชกฤษฎีกากำหนดอัตราเงินเดือน กำหนดคุณสมบัติ พื้นความรู้...การแต่งตั้ง และการออกจากราชการของข้าราชการตำรวจ พ.ศ. ๒๕๐๐" ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ ๗๔ ตอนที่ ๑๐๖ (ฉบับพิเศษ) หน้า ๒๔ ลงวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๐๐, มาตรา ๒๓

^{๖๙} "พระราชกฤษฎีกาพนักงานเทศบาล พ.ศ. ๒๕๐๖" ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ ๘๐ ตอนที่ ๘๔ (ฉบับพิเศษ) หน้า ๑ ลงวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๐๖, มาตรา ๔๑

โดยได้รับเงินเดือนหรือประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่นจากองค์การบริหารจำกัด หน่วยงานส่วนนิติบุคคล หรือหน่วยงานนั้น ๆ ทั้งนี้ นอกจากผู้เป็นเจ้าของพนักงานอยู่แล้วตามกฎหมาย^{๗๐}

สำหรับองค์การของรัฐบาลนั้น ได้จัดตั้งขึ้นโดยมีพระราชบัญญัติ หรือพระราชกฤษฎีกา โดยเฉพาะ เช่น พระราชบัญญัติการทำเรือแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๔๕๔ เป็นต้น ซึ่งองค์การ เหล่านี้ต่างก็ได้ยึดถือระเบียบข้าราชการพลเรือนเป็นแนวทางในการบริหารงานบุคคลขององค์การ ดังเช่น ตามระเบียบการรับสมัครบุคคลเข้าเป็นพนักงานการทำเรือ และพนักงานแรงงานของ องค์การทำเรือแห่งประเทศไทย ก็ได้กำหนดไว้ว่า นอกจากจะต้องมีคุณสมบัติตามตำแหน่งหน้าที่ แล้ว ก็ต้องมีสัญชาติเป็นไทย เช่นกัน^{๗๑}

๔.๔.๓ การรับราชการทหารและตำรวจ

การรับราชการทหารนั้น เป็นหน้าที่ของชายไทยทุกคน ดังที่รัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทยได้บัญญัติไว้โดยตลอดมา^{๗๒} สำหรับประเทศไทยนั้น ตามราชประเพณีมีกฎหมาย สืบมาแต่โบราณว่า

"...บรรดาพลเมืองที่เป็นชายเมื่ออายุถึงฉกรรจ์แล้วทุก ๆ คน จะต้อง มาลงทะเบียนหมายหมู่เข้าสังกัดหมวดกองกรมรับราชการตามหน้าที่ มีข้าราชการ เป็นเจ้าหมู่ นายกองควบคุม เมื่อมีการทัพศึก กรมใดต้องเกณฑ์เจ้าหมู่นายกองไปควบคุมไพร่พลในกรมนั้น ๆ

^{๗๐} "พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๐๒" ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ ๗๖ ตอนที่ ๘๔ หน้า ๓๕๖ ลงวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๐๒

^{๗๑} ขอบังคับว่าด้วยการแต่งตั้ง ถอดถอน เลื่อน และลดชั้นเงินเดือน และกำหนด อัตราเงินเดือนพนักงานการทำเรือแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๔๕๔ ประกาศ ณ วันที่ ๓๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๕๔, ข้อ ๕

^{๗๒} "รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๑๑" มาตรา ๔๕, ๔๖

ไปราชการทัพศึก ในเวลาปกติไพร่พลต้องมีเวรแลกกันมาอยู่ประจำทำราชการคนหนึ่งปีละ ๓ เดือน นอกจากเวลาเรียกระดมเข้ามารับราชการจร เป็นครั้ง เป็นคราวจนแก่ชราอายุกว่า ๖๐ ปี ไพร่พลจะได้ปลดพ้นจากหน้าที่ราชการ..."

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๕๔ (ร.ศ. ๑๒๔) ได้มีพระราชบัญญัติลักษณะ เกณฑ์ทหาร ร.ศ. ๑๒๔^{๗๓} ขึ้นเป็นครั้งแรก บัญญัติให้ชายไทยที่มีอายุครบ ๑๕ ปี มีหน้าที่รับราชการในกองประจำการ มีกำหนด ๒ ปี ส่วนชาวจีนและลูกจีนนั้นได้รับการยกเว้นไม่ต้องมีหน้าที่รับราชการทหาร

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๖๐ ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติลักษณะ เกณฑ์ทหาร พ.ศ. ๒๔๖๐^{๗๔} ได้บัญญัติให้ผู้ชายที่เป็นไทยตามความในพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๔๕๖ มีหน้าที่รับราชการทหารด้วยตนเองทุกคน รวมทั้งคนต่างด้าวที่แปลงชาติเป็นไทยด้วย ก็ต้องไปขึ้นทะเบียนเป็นทหารกองเกินด้วยเช่นกัน เป็นการกำหนดให้ชาวจีนที่แปลงชาติ และลูกจีนที่มีสัญชาติไทยได้มีหน้าที่ในการรับราชการทหารด้วย และได้มีบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติรับราชการทหาร โดยตลอดมา^{๗๕} นอกจากนี้ในปี พ.ศ. ๒๔๕๗ ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติของอาสารักษากินแดน พ.ศ. ๒๔๕๗^{๗๖} จัดตั้งกองอาสารักษากินแดนขึ้น เพื่อให้การศึกษาอบรมให้ประชาชนได้มีความรู้ในการที่จะป้องกันตนเองและประเทศชาติ ได้กำหนดให้ผู้ที่จะเป็นสมาชิกของกองอาสารักษากินแดน

^{๗๓} "พระราชบัญญัติลักษณะ เกณฑ์ทหาร ร.ศ. ๑๒๔" ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ ๒๒ หน้า ๕๑๓ ลงวันที่ ๒๕ สิงหาคม ร.ศ. ๑๒๔ ความในพระราชปรารภ, มาตรา ๗ และ ๑๔

^{๗๔} "พระราชบัญญัติลักษณะ เกณฑ์ทหาร พ.ศ. ๒๔๖๐" ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ ๓๔ หน้า ๒๓๕ ลงวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๔๖๐, มาตรา ๔ และ ๒๔

^{๗๕} "พระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๕๗" ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ ๗๐ ตอนที่ ๓๓ หน้า ๑๕๕ ลงวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๔๕๗

^{๗๖} "พระราชบัญญัติกองอาสารักษากินแดน พ.ศ. ๒๔๕๗" ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๗๑ ตอนที่ ๑๔ หน้า ๒๕๕ ลงวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๔๕๗, มาตรา ๑๒

ต้องมีสัญชาติไทย นอกจากนี้ในกฎกระทรวงที่ออกตามความในพระราชบัญญัติส่งเสริมการฝึก
 วิชาทหาร พ.ศ. ๒๕๐๓^{๓๓} ได้กำหนดให้บุคคลผู้มีสิทธิสมัคร เข้ารับการฝึกวิชาทหารต้องมี
 ลักษณะคุณสมบัติและอยู่ภายใต้เงื่อนไขดังต่อไปนี้

- (๑) เป็นผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในสำนักศึกษา ซึ่งตามระเบียบของกรมการ
 รักษาคนแคว้นรับเข้าฝึกวิชาทหาร
- (๒) เป็นชาย และมีสัญชาติไทย

...

ผู้ที่สำเร็จการฝึกวิชาทหารตามหลักสูตรที่กระทรวงกลาโหมกำหนดนี้ จะได้รับสิทธิ
 ตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหาร และกฎหมายว่าด้วยยศทหารด้วย^{๓๔}

ดังนั้น บรรดาลูกจันทน์ที่มีสัญชาติไทยย่อมจะมีหน้าที่ในการรับราชการทหาร และมีสิทธิ
 สมัครเข้ารับการฝึกอบรมวิชาทหารได้ตามกฎหมาย

แต่ในค่านับการจะสมัครเข้ารับราชการทหารเพื่อยึดถือเป็นอาชีพนั้น การที่ตนเอง
 มีสัญชาติไทยเพียงแต่ผู้เกี่ยวข้องไม่เพียงพอ จะต้องมีความภาคที่มีสัญชาติไทยด้วย จึงได้มี
 ระเบียบของกองทัพว่าด้วยการบรรจุและการโอนให้เข้ารับราชการในตำแหน่งนายทหาร
 สัญญาบัตร พ.ศ. ๒๕๐๓ กำหนดไว้ ความว่า^{๓๕}

การบรรจุบุคคลพลเรือน

ข้อ ๕. การบรรจุบุคคลพลเรือนเข้ารับราชการในตำแหน่งนายทหารสัญญาบัตร
 ให้พิจารณาเงื่อนไขการดังนี้ ...

^{๓๓} "กฎกระทรวงกลาโหม พ.ศ. ๒๕๐๓ ออกตามความในพระราชบัญญัติส่งเสริม
 การฝึกวิชาทหาร พ.ศ. ๒๕๐๓" ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ ๓๓ ตอนที่ ๔๓ หน้า ๓๓๓
 ลงวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๐๓

^{๓๔} "พระราชบัญญัติส่งเสริมการฝึกวิชาทหาร พ.ศ. ๒๕๐๓" ราชกิจจานุเบกษา
 เล่มที่ ๓๓ ตอนที่ ๓๑ (ฉบับพิเศษ) หน้า ๓๒ ลงวันที่ ๑๓ เมษายน ๒๕๐๓, มาตรา ๘

^{๓๕} ระเบียบกองทัพว่าด้วยการบรรจุและการโอนให้เข้ารับราชการในตำแหน่ง
 นายทหารสัญญาบัตร พ.ศ. ๒๕๐๓ ลงวันที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๐๓

๔. ผู้สมัครเข้ารับราชการ เป็นนายทหารสัญญาบัตรต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

- เป็นบุคคลสัญชาติไทย บิดามารดามีสัญชาติไทยโดยกำเนิด...

ข้อ ๑๓. การโอนข้าราชการนอกกระทรวงกลาโหมมาบรรจุในกองทัพบก ให้พิจารณาและดำเนินการดังนี้...

๓. เป็นบุคคลสัญชาติไทย และบิดามารดามีสัญชาติไทยโดยกำเนิด...

นอกจากนี้ ในประกาศของกองทัพบก เรื่อง รับสมัครบุคคลเข้าเป็นนายร้อยหลักสูตรพิเศษ (๑ ปี) โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ฯ ได้กำหนดคุณสมบัติของผู้สมัครไว้ว่า นอกจากจะต้องสำเร็จการศึกษาอนุปริญญา หรือได้รับประกาศนียบัตร ซึ่งคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนรับรองให้บรรจุเป็นข้าราชการพลเรือนชั้นตรีขึ้นไป อายุไม่เกิน ๒๖ ปี มีสัญชาติไทยแล้ว บิดามารดามีสัญชาติไทยโดยกำเนิดด้วย แต่ถ้าบิดาเป็นนายทหารสัญญาบัตร หรือชั้นประทวน ซึ่งมีสัญชาติไทยโดยกำเนิดแล้ว มารดาจะมีสัญชาติไทยก็ได้^{๘๐} และสำหรับผู้ที่สมัครเข้าเป็นนักเรียนเตรียมทหารของโรงเรียนเตรียมทหารนั้น ก็ได้กำหนดไว้ว่า นอกจากมีคุณสมบัติต่าง ๆ และมีสัญชาติเป็นไทยแล้ว บิดามารดามีสัญชาติไทยโดยกำเนิด แต่ถ้าบิดาเป็นนายทหาร นายตำรวจชั้นสัญญาบัตร หรือบิดาเป็นนายทหาร นายตำรวจชั้นประทวน ซึ่งมีสัญชาติไทยโดยกำเนิด มารดาจะมีสัญชาติไทยโดยกำเนิดก็ได้^{๘๑} และการเข้ารับราชการเป็นนายร้อยตำรวจนั้น ก็ได้มีข้อกำหนดในเรื่องนี้ไว้อย่างเดียวกัน

^{๘๐} ประกาศของกองทัพบก เรื่องรับสมัครบุคคลเข้าเป็นนายร้อยหลักสูตรพิเศษ (๑ปี) โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ฯ" ลงวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๑๕

^{๘๑} ประกาศของกองบัญชาการทหารสูงสุด เรื่องรับสมัครบุคคลเข้าเป็นนักเรียนเตรียมทหาร" ประกาศ ณ วันที่ ๓ มกราคม ๒๕๑๕ และประกาศของกองบัญชาการศึกษากรมตำรวจ เรื่องการรับสมัคร และสอบคัดเลือกผู้มีความรู้เพื่ออบรมเป็นนายตำรวจสัญญาบัตร ประกาศ ณ วันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๑๕

ดังนั้น สำหรับลูกจีนรุ่นที่ ๓ ซึ่งเกิดจากบิดามารดาซึ่งมีสัญชาติไทยย่อมจะสามารถเข้ารับราชการทหารได้เช่นเดียวกันทั่วไป กระบวนการเช่นนี้ย่อมแสดงให้เห็นถึงคำว่ากล่าวที่ว่า ชาวจีนในไทยได้ผสมกลมกลืนเป็นไทยไปในชั่วรุ่นที่ ๓ โค้งคเงินยิ่งขึ้น และจากการศึกษาปรากฏว่า ในปัจจุบันนี้ ได้มีลูกหลานของชาวจีน หรือชาวไทยที่มีเชื้อสายจีนนี้ ได้เข้าประกอบอาชีพใน วงราชการและองค์การรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก ซึ่งได้รับการผสมกลมกลืนเป็นไทย มากกว่าผู้ที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ จนอาจจะกล่าวได้ว่า เป็นกลุ่มที่มีความเป็นไทยมากที่สุด ทั้งนี้ เพราะการที่ท้องถิ่นมีพื้นฐานการศึกษาภาษาไทย ความรู้ในค่านิยมบ้านการ เมือง และการได้ติดต่อกับ โลกชีวิตกับลักษณะสังคมแบบไทยอยู่เกือบตลอดเวลาอันเอง ดังนั้น การให้สิทธิในค่านนี้ จึงมีผล ต่อการผสมกลมกลืนเป็นอย่างดี^{๕๒}

๔.๕ ค่านการแรงงาน

รัฐบาล จอมพล ป. พิบูลสงคราม ในสมัยปี พ.ศ.๒๔๘๑ นั้น นอกจากจะได้อั ประกาศใช้พระราชบัญญัติช่วยอาชีพ และวิชาชีพ พ.ศ.๒๔๘๑ แล้ว ยังได้ประกาศใช้พระราช บัญญัติจัดหางานใหญ่ไร้อาชีพ พ.ศ.๒๔๘๔ และ พระราชบัญญัติช่วยอาชีพและวิชาชีพ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๔๘๕ เพื่อกำหนดให้โรงงานบางอย่างต้องใช้คนงานที่เป็นคนไทยตามจำนวนที่กฎหมาย จะได้กำหนดให้ทั้งที่ใดกล่าวมาแล้ว ต่อมาในปี พ.ศ.๒๔๘๘ ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติ สงเคราะห์อาชีพแก่คนไทย พ.ศ.๒๔๘๘^{๕๓} กำหนดให้เจ้าของกิจการอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม หรือธุรกิจตามที่จะได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดไว้ ซึ่งมีคนงานตั้งแต่สิบคนขึ้นไปจะต้องจัดให้มี

^{๕๒} ไปรกดุรายละเอียดยใน Boonsanong Punyodyana, Chinese - Thai Differential Assimilation in Bangkok : in Exploratory Study, (New York: Ithaca : Cornell University Press, 1971)

^{๕๓} "พระราชบัญญัติสงเคราะห์อาชีพแก่คนไทย พ.ศ.๒๔๘๘" ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๗๓ ตอนที่ ๑๗ หน้า ๑๕๕ ลงวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๔๘๘, มาตรา ๖

คนงานที่มีสัญชาติไทยเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกานั้น และจะต้องไม่เกินร้อยละห้าสิบของจำนวนคนงานทั้งหมด และได้มีพระราชบัญญัติแรงงาน พ.ศ. ๒๔๘๘^{๘๔} ขึ้น เพื่อรับรองสิทธิของลูกจ้างที่จะก่อตั้ง และเข้าร่วมสหภาพแรงงานได้โดยคณะกรรมการอำนวยการนั้น ผู้ที่จะเป็นไคตองมีคุณสมบัติประการหนึ่งว่า ต้องมีสัญชาติไทยด้วย ทั้งนี้ อาจเพราะเกรงว่าจะเป็นช่องทางให้ชาวต่างก้าวมามีอิทธิพลในวงการกรรมกร และก่อความวุ่นวายขึ้นได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากฝ่ายคอมมิวนิสต์ ซึ่งกำลังใช้สหพันธ์กรรมกรเป็นเครื่องมือทางการเมืองของตนอยู่^{๘๕} ดังนั้น จึงเท่ากับเป็นการควบคุมการใช้สิทธิของชาวจีนต่างก้าวในก้านสหพันธ์กรรมกรไปด้วย

หลังจาก จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ทำการปฏิวัติเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๑ ได้มีประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๘ ยกเลิกพระราชบัญญัติแรงงาน พ.ศ. ๒๔๘๘ และได้มีประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๘๒ กำหนดกิจการอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม หรือธุรกิจประเภทต่าง ๆ ซึ่งเจ้าของใช้คนงานตั้งแต่สิบคนขึ้นไป ต้องจัดให้มีคนงานซึ่งมีสัญชาติไทยเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละห้าสิบของจำนวนคนงานทั้งสิ้น คือ

- (๑) การเชื่อม และชุบโลหะ
- (๒) การทอผ้าด้วยเครื่องจักร
- (๓) การทำสลอก แกะตรา
- (๔) การทำรองเท้า
- (๕) การทำเครื่องเรือน
- (๖) การก่อสร้าง ประกอบ แกะไขหรือซ่อมแซมยานพาหนะ หรืออุปกรณ์ของยานพาหนะ

^{๘๔} "พระราชบัญญัติแรงงาน พ.ศ. ๒๔๘๘" ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ ๗๓ ตอนที่ ๘๒ (ฉบับพิเศษ) หน้า ๑ ลงวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๔๘๘, มาตรา ๗๗

^{๘๕} David A. Wilson, Politics in Thailand, (New York : Ithaca. Cornell University Press, 1962) pp. 74 - 77

(๓) การสร้าง ประกอบแก้ไข หรือซ่อมแซมเครื่องจักร เครื่องยนต์
เครื่องไฟฟ้า หรือเครื่องวิทยุ

(๔) การก่อสร้าง ต่อเติม คัดล้าง บำรุงรักษา ซ่อมแซม คัดแปลง หรือ
รื้อถอนอาคาร

(๕) การทำไม้ขีดไฟ ^{๘๖}

ต่อมา เมื่อวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕ คณะปฏิวัติได้มีประกาศ ฉบับที่ ๓๒๒ ควบคุมการ
ใช้แรงงานของคนต่างด้าวที่อยู่ในประเทศไทย โดยกำหนดให้คนต่างด้าวซึ่งได้รับอนุญาตให้เข้า
มาก่อนวันประกาศต้องยื่นคำร้องขอรับใบอนุญาตต่ออธิบดีกรมแรงงานภายใน ๕๐ วัน ส่วนคน
ต่างด้าวซึ่งได้รับอนุญาตให้เข้ามาทำงานในราชอาณาจักรตามกฎหมาย ว่าด้วยการส่งเสริมการ
ลงทุน เพื่อกิจการอุตสาหกรรมหรือตามกฎหมายอื่น ให้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตต่ออธิบดีกรมแรงงาน
หรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายภายใน ๓๐ วันที่เข้ามาในราชอาณาจักร และห้ามมิให้บุคคลใดรับคน
ต่างด้าวซึ่งไม่มีใบอนุญาตเข้าทำงานในธุรกิจของตน ซึ่งงานมีลักษณะแตกต่างไปจากที่กำหนดไว้
ในใบอนุญาต ในกรณีที่รับคนต่างด้าวเข้าทำงาน หรือให้คนต่างด้าวย้ายไปทำงานในท้องถิ่นอื่น
ตามที่ได้รับอนุญาตหรือคนต่างด้าวออกจากงาน ให้บุคคลซึ่งรับคนต่างด้าวเข้าทำงานในธุรกิจ
ของตนแจ้งต่อนายทะเบียนภายใน ๑๕ วันนับแต่วันที่รับ หรือวันที่ย้าย หรือวันที่ออกจากงาน
แล้วแต่กรณี สำหรับคนต่างด้าวซึ่งมีถิ่นอยู่ในราชอาณาจักรตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองและ
ทำงานอยู่แล้วก่อนประกาศฉบับนี้ให้ยังคงอยู่ ถ้าประสงค์ทำงานนั้นต่อไปให้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตต่อ
อธิบดีกรมแรงงานภายใน ๕๐ วันเช่นกัน ส่วนงานในอาชีพและวิชาชีพใดที่จะห้ามคนต่างด้าวทำ
ในท้องถิ่นใดโดยมีเงื่อนไขเพียงใดจะกำหนดโดยพระราชกฤษฎีกาต่อไป นอกจากนี้ได้กำหนด

^{๘๖} "ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๘" ประกาศ ณ วันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๑๐
ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ ๓๕ ตอนที่ ๘๗ (ฉบับพิเศษ) หน้า ๔ ลงวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๑๐
และ "ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๒" ประกาศ ณ วันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๑๒
ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ ๓๖ ตอนที่ ๑๑ (ฉบับพิเศษ) หน้า ๑ ลงวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๑๒

ค่าธรรมเนียมในการขอรับใบอนุญาต ๑๐๐ บาท การต่อใบอนุญาตครั้งละ ๕๐ บาท และใบแทน
ใบอนุญาต ๒๐ บาท^{๘๗}

เหตุผลในการประกาศใช้ครั้งนี้ก็เนื่องจากว่า ปัจจุบันได้มีคนต่างก้าวทำงานในราชอาณาจักร เป็นจำนวนมาก ทำให้แรงงานในประเทศลดน้อยลง เป็นผลกระทบกระเทือนแก่การค้า
การอาชีพของคนไทย จึงจำเป็นต้องมีกฎหมายช่วยคุ้มครองให้คนไทยได้มีงานทำมากขึ้น เป็นสำคัญ
แต่โดยข้อเท็จจริงอาจกล่าวได้ว่า เป็นผลอันหนึ่งซึ่งเกิดขึ้นมาจากการเรียกร้องของนิสิตนักศึกษา
และประชาชนที่ให้มีการต่อต้านญี่ปุ่นและชาวต่างชาติอื่น ๆ ซึ่งกำลังหลั่งไหลเข้ามาประกอบอาชีพ
ในไทยมากขึ้น

๔.๖ กานการถือกรรมสิทธิ์ที่ดิน

โดยที่ประเทศไทยเป็นประเทศลัทธิกรรม ฉะนั้น ปัญหาเรื่องเกี่ยวกับที่ดินจึงมีความ
สำคัญมาก เนื่องจากเป็นปัจจัยในการประกอบอาชีพ และความมั่นคงปลอดภัยของประเทศด้วย
และประเทศต่าง ๆ ได้มีกฎหมายควบคุมการถือกรรมสิทธิ์ที่ดินทั้งสิ้น^{๘๘} สำหรับประเทศไทยนั้น
ได้เริ่มขึ้นนโยบายควบคุมการถือกรรมสิทธิ์ในที่ดินเป็นครั้งแรก ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้า
เจ้าอยู่หัว พระองค์ทรงห่วงใยในเรื่องนี้ จึงได้ทรงมีประกาศกำหนดที่ให้ขายให้แก่คนนอกประเทศ
จ.ศ. ๑๒๑๘ (พ.ศ. ๒๓๘๕) กับประกาศฝรั่งทำหนังสือสัญญากำหนดลักษณะคนต่างประเทศ

^{๘๗} "ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๒๒" ประกาศ ณ วันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕
ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ ๘๘ ตอนที่ ๑๕๐ (ฉบับพิเศษ) หน้า ๑ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕

^{๘๘} ศักดิ์ ไทยวัฒน์, "เรื่องที่ดินกับความมั่นคงของชาติ" ในหนังสือ บทความบางเรื่อง
(อนุสรณ์ในพิธีเปิดอาคารใหม่ในกรมที่ดิน วันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๑๑) หน้า ๕

^{๘๙} "ประกาศพระบรมราชโองการกำหนดที่ให้ขายให้เช่าแก่คนนอกประเทศ
จ.ศ. ๑๒๑๘" ประชุมกฎหมายไทย ภาค ๔ หน้า ๗๒๘

ที่จะถือที่ดินได้ขึ้น และกำหนดเขตที่ดินที่ให้ถือไว้ด้วย ต่อมาในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้โปรดเกล้าให้ตรากฎหมายว่าด้วยการนี้ออกใช้บังคับเรียกว่า "พระราชบัญญัติว่าด้วยลักษณะของวัดบาทหลวงโรมันคาทอลิกในกรุงสยามตามกฎหมาย"^{๕๐} มีสาระสำคัญรับรองฐานะของวัดบาทหลวงโรมันคาทอลิก และกำหนดขอบเขตแห่งการถือกรรมสิทธิ์ให้เป็นไปตามกฎหมายไทย กฎหมายเหล่านี้ใช้กับฝรั่งชาวตะวันตก ส่วนคนชาติอื่นไม่ได้อยู่ในประกาศนี้ จึงยอมจะซื้อที่ดินได้ทั่วไปรวมทั้งชาวจีนด้วย

ต่อมา ได้มีกฎหมายที่บัญญัติขึ้นสำหรับการควบคุมที่ดินของชาวต่างก่าวทุกประเทศขึ้น คือ^{๕๑}

๕.๖.๑ พระราชบัญญัติที่ดินในส่วนที่เกี่ยวกับคนต่างก่าว พ.ศ. ๒๔๘๖^{๕๒}

กฎหมายฉบับนี้ได้บัญญัติขึ้นในเมื่อมีสนธิสัญญาทางพระราชไมตรีกับนานาประเทศแล้วจึงได้บัญญัติเป็นสาระสำคัญไว้ว่า คนต่างก่าวจะไ้มาซึ่งที่ดินได้ก็ด้วยอาศัยบทสนธิสัญญาซึ่งบัญญัติให้มีกรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์ได้ แต่ก็ต้องดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติเป็นต้นว่า จะต้องยื่นคำขออนุญาตและต้องไ้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่เสียก่อน และจะอนุญาตให้ไ้ไ้เพียงไม่เกินจำนวนตามที่กฎหมายกำหนด คือ^{๕๓}

^{๕๐} "พระราชบัญญัติว่าด้วยลักษณะ ฐานะของวัดบาทหลวงโรมันคาทอลิกในสยามตามกฎหมาย ร.ศ. ๑๒๕" ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ ๒๗ หน้า ๒๗ ลงวันที่ ๒๕ สิงหาคม ร.ศ. ๑๒๕

^{๕๑} สักดิ์ ไทยวัชณ์, วิชาการขบวนการที่ดิน (พระนคร, โรงพิมพ์วิธานพานิช, ๒๕๐๗) หน้า ๔๖

^{๕๒} "พระราชบัญญัติที่ดินในส่วนที่เกี่ยวกับคนต่างก่าว พ.ศ. ๒๔๘๖" ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๖๐ ตอนที่ ๔๖ หน้า ๑๓๐๖ ลงวันที่ ๗ กันยายน ๒๔๘๖, มาตรา ๕, ๗ และ ๑๐

^{๕๓} "กฎกระทรวงมหาดไทยออกตามความในพระราชบัญญัติที่ดินในส่วนที่เกี่ยวกับคนต่างก่าว พ.ศ. ๒๔๘๖" ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ ๖๐ ตอนที่ ๔๖ หน้า ๑๓๕๑ ลงวันที่ ๗ กันยายน ๒๔๘๖

"...ข้อ ๒. อัตราชั้นสูงของจำนวนเนื้อที่รวมที่จะพึงอนุญาตให้คนต่างกวาง
ไคตามมาตรา ๗ คือ

๑. สำหรับอยู่อาศัย	ไม่เกิน	๑๐	ไร่
๒. สำหรับพาณิชยกรรม	"	๑๐	ไร่
๓. สำหรับอุตสาหกรรม	"	๕๐	ไร่
๔. สำหรับเกษตรกรรม	"	๒๕	ไร่
๕. สำหรับการศึกษา การกุศล	"	๕	ไร่
๖. สำหรับสุสาน โดยมีฉาปนสถาน หรือไม่มี	"	๑๐	ไร่
๗. สำหรับฉาปนสถานแต่ อย่างเดียว	"	๒	ไร่"

ผู้ได้รับอนุญาตต้องไซ้ที่ดินเพื่อประโยชน์ตามที่ได้รับอนุญาตเท่านั้น ทั้งนี้เว้นแต่ที่ดินรกร้างว่างเปล่าอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ซึ่งตามบทสนธิสัญญาไคกำหนดสงวนไว้ให้แก่คนไทยโดยเฉพาะเท่านั้น ส่วนที่ดินที่คนต่างกวางมีอยู่ก่อนวันที่กฎหมายนี้บังคับคือวันที่ ๗ กันยายน ๒๔๘๒ กฎหมายก็เปิดโอกาสให้คนต่างกวางขอจดทะเบียนสิทธิในที่ดินนั้นไคภายในกำหนด ๕๐ วัน และให้มีสิทธิที่จะไซ้ประโยชน์ในที่ดินนั้นต่อไปตามเดิม และถ้าผู้นั้นตายก็ยอมให้ทายาทโดยธรรมของผู้นั้นซึ่งเป็นคนต่างกวางมีสิทธิขออนุญาตถือสิทธิในการรับมรดกที่ดินในสภาพเดิมไค ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๘๓ ไคมีการแก้ไขกฎหมายฉบับนี้ให้ขยายถึงห้างหุ้นส่วนบริษัทที่มีทุนเป็นของคนต่างกวาง หรือมีทุนของคนต่างกวางในจำนวนข้างมากก็ให้ถือเสมือนเป็นต่างกวาง ต้องถูกจำกัดสิทธิการไคมาซึ่งที่ดินด้วย

๕๔ "พระราชบัญญัติที่ดินในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคนต่างกวาง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๘๓"

ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ ๖๗ ตอนที่ ๑๖ หน้า ๓๔๐ ลงวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๔๘๓, มาตรา ๓
๔ และ ๕

๔.๖.๒ ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ.๒๔๘๗^{๕๕}

ได้เริ่มใช้บังคับเป็นกฎหมายตั้งแต่วันที่ ๑ ธันวาคม ๒๔๘๗ ประมวลกฎหมายที่ดิน ถือหลักว่า คนต่างก้าวจะไ้มาซึ่งที่ดินก็โดยอาศัยบทสนธิสัญญาซึ่งบัญญัติให้มีกรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์ได้ และอยู่ในบังคับบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ด้วย ซึ่งสำหรับสนธิสัญญากับประเทศจีนนั้นมิได้มีการระบุเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้ ฉะนั้น ย่อมหมายความว่าทั้งคนจีนและคนไทยไม่มีสิทธิ์จะถือกรรมสิทธิ์ในที่ดินในเขตแดนของประเทศอีกฝ่ายหนึ่ง แต่ทั้งนี้ไม่กระทบกระเทือนถึงที่ดินซึ่งไ้มาอยู่ก่อนแล้วโดยถูกต้องตามกฎหมายและข้อบังคับ^{๕๖}

นับแต่มีการใช้ประมวลกฎหมายที่ดินเมื่อปี พ.ศ.๒๔๘๗ เป็นต้นมา ปรากฏว่าคนต่างก้าวซึ่งส่วนมากเป็นคนจีนได้พยายามหลีกเลี่ยงตลอดมาด้วยวิธีการต่าง ๆ อาทิ ทำการซื้อที่ดินในนามของบุตรภรรยา ซึ่งเป็นคนไทยตามกฎหมาย การซื้อในนามของภรรยา ก็กระทำโดยการหย่าร้างกันเสียก่อน แต่ตามข้อเท็จจริงยังอยู่ด้วยกัน ทั้งนี้เพื่อให้ภรรยาไ้มาซึ่งสิทธิ์ในการครอบครองกรรมสิทธิ์ที่ดิน บางครั้งก็ซื้อในนามของบุคคลอื่นซึ่งเป็นคนไทยและไว้เนื้อเชื่อใจกัน บางรายก็อาจจะให้คนไทยผู้นั้นทำสัญญากู้เงินหรือสัญญาจ้างของที่ดินไว้เต็มราคาที่ดินหรือสูงกว่า เพื่อเป็นหลักประกันการถูกโกงด้วยก็ได้ ทั้งนี้เนิ่นต้น ถึงแม้ว่าทางกระทรวงมหาดไทยซึ่งเป็นเจ้าของเรื่องจะได้ออกกฎกระทรวงกำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่สอบสวนว่า มีการหลีกเลี่ยงกฎหมายเพื่อ

^{๕๕} "พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ.๒๔๘๗" ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๗๑ ตอนที่ ๘๗ (ฉบับพิเศษ) หน้า ๑ ลงวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๔๘๗, มาตรา ๘๖

^{๕๖} สนธิสัญญาทางไมตรีระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสาธารณรัฐจีน หนังสือแลกเปลี่ยนค่อท้ายสนธิสัญญา

^{๕๗} หนังสือพิมพ์รายวัน สยามรัฐ ปีที่ ๑๔ ฉบับที่ ๔๑๕๐ ประจำวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๔๐๗ ขาวหน้า ๑.

การไต่ถามซึ่งที่ดินเพื่อประโยชน์แก่คนต่างค้ำหรือไม่ ก่อนที่จะทำการจดทะเบียนให้แล้วก็ตาม ๕๘
 ก็ยังไม่อาจจะนับยังมีให้มีการหลีกเลี่ยงกฎหมายที่ดินขึ้นอีกได้ ทางกระทรวงมหาดไทยจึงได้
 ทำการวางระเบียบกวดขันยิ่งขึ้น เป็นต้นว่า ไม่อนุญาตให้บุตรคนต่างค้ำอายุต่ำกว่า ๑๗ ปี
 บริบูรณ์มีสิทธิซื้อที่ดิน ไม่ยอมให้ภรรยาคนต่างค้ำมีสิทธิรับโอนกรรมสิทธิ์ที่ดิน หากการสอบสวน
 ปรากฏว่าอยู่กับสามีต่างค้ำไม่ว่าจะจดทะเบียนการสมรสหรือไม่ก็ตาม และหากในกรณีนี้
 ปรากฏภายหลังว่ามีการถือกรรมสิทธิ์ที่ดินแทนคนต่างค้ำโดยชอบด้วยกฎหมาย หรือคนต่างค้ำ
 พยายามถือกรรมสิทธิ์ที่ดินโดยหลีกเลี่ยงกฎหมาย ก็ให้ส่งเรื่องให้พนักงานสอบสวนดำเนินคดี
 ทุกราย นอกจากนี้ กระทรวงมหาดไทยยังได้วางข้อบังคับว่าด้วยหลักเกณฑ์การเนรเทศ โดย
 เพิ่มเติมหลักการกรณีกระทำผิดกฎหมายที่ดินของคนต่างค้ำไว้อีกส่วนหนึ่ง ทั้งยังได้แต่งตั้ง
 กรรมการขึ้นคณะหนึ่ง เพื่อพิจารณาแก้ไขอุปสรรคและวางหลักปฏิบัติให้โดยลตามเจตนารมณ์
 ของกฎหมายที่ดินอีกด้วย ๕๙

อย่างไรก็ตาม แม้จะได้มีการวางระเบียบไว้อย่างกวดขันดังกล่าวข้างต้น และ
 เจ้าหน้าที่ได้ถือปฏิบัติตามระเบียบโดยเคร่งครัดแล้วก็ตาม แต่ก็เป็นการยากมากที่จะควบคุม
 ให้โดยลโดยสมบูรณ์ ปรากฏว่ายังมีพ่อค้าต่างค้ำซึ่งส่วนมากเป็นคนจีนได้ทำการติดต่อวานซื้อ
 ที่ดินจากคนไทยเป็นกรรมสิทธิ์ของตนเองอยู่อีกมาก จนกระทั่งอธิบดีกรมที่ดินต้องขอร้องให้
 ประชาชนคนไทยช่วยกันระมัดระวังในการขายที่ดิน และขอให้มีความรู้สึ่ว่า การขายที่ดิน
 ให้แก่คนต่างค้ำเป็นการบ่อนทำลายเสียหายแก่ประเทศชาติและประชาชนส่วนรวม ๑๐๐ แต่

๕๘ "กฎหมายกระทรวง ฉบับที่ ๓ พ.ศ. ๒๔๙๗" ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้
 ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗" ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ ๗๑ ตอนที่ ๘๒ (ฉบับพิเศษ)
 หน้า ๗ ลงวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๔๙๗, ข้อ ๒ อนุ (๒)

๕๙ หนังสือพิมพ์รายวัน สยามรัฐ ปีที่ ๑๔ ฉบับที่ ๔๑๕๐ ประจำวันที่ ๑๒ มีนาคม
 ๒๕๐๗ ข่าวนำ ๑

๑๐๐ หนังสือพิมพ์รายวัน สยามรัฐ ปีที่ ๑๖ ฉบับที่ ๔๖๘๔ ประจำวันที่ ๒๑ ตุลาคม
 ๒๕๐๘ ข่าวนำ ๑

ถึงหากประชาชนจะให้ความร่วมมือกับทางการ เป็นอย่างคึกคักตาม คนจีนยังอาจไ้มาซึ่งผลประโยชน์ ในที่ดินโคหลายกรณี ซึ่งทางราชการไม่อาจเอาผิดตามกฎหมายได้ อาทิ ให้คนไทยถือกรรมสิทธิ์ ในหน้าโฉนด แต่ผลประโยชน์ที่จะพึงได้รับจากที่ดินนั้นเป็นของคนจีน การซื้อที่ดินในนามของบุตร ที่เกิดในเมืองไทยและบรรลุนิติภาวะแล้ว การเช่าที่ดินจากคนไทยโดยทำสัญญาระยะเวลาหลายสิบปี การเช่าที่ดินในทำเลการค้า โดยเป็นเจ้าของสิ่งปลูกสร้างบนที่ดิน และเป็นผู้เก็บผลประโยชน์ จากสิ่งปลูกสร้างนั้น ๆ เอง ทั้งนี้เป็นต้น อีกประการหนึ่งซึ่งสำคัญยิ่งก็คือ คนจีนที่มีสัญชาติไทยตามกฎหมายบางคนอาจจะมีจิตใจ เป็นจีนโดยสมบูรณ์ แต่ก็เป็นผู้มีสิทธิเต็มทีในการถือกรรมสิทธิ์ที่ดิน เช่นเดียวกับคนไทยเหมือนกัน เรื่องนี้จึงเป็นปัญหาที่น่ากึกก้องอยู่มาก อย่างไรก็ตามแม้ว่าการควบคุม ให้เป็นไปตามกฎหมายที่ดินไม่อาจจะให้ผลโดยสมบูรณ์ แต่การมีระเบียบข้อบังคับอันกวดขันมีเจ้าหน้าที่ ซึ่งปฏิบัติงานโดยมีประสิทธิภาพ และมีความร่วมมือจากประชาชน สิ่งเหล่านี้หากประกอบกันก็ จะช่วยให้ได้ผลมากที่สุด และไม่ว่าด้วยกรณีใดก็ตามยังถือว่าการไม่มีบัญญัติว่าด้วยการกำหนด สิทธิในที่ดินของคนต่างคว้าวไว้ในประมวลกฎหมายที่ดินเสียเลย

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๑๓ ได้มีการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประมวลกฎหมายที่ดิน ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ปรากฏว่าร่างประมวล กฎหมายที่ดินนี้มีหลักการจำกัดสิทธิลูกคนต่างคว้าว ซึ่งเป็นผู้มีสัญชาติไทย โดยระบุว่าลูกคนต่างคว้าวจะถือกรรมสิทธิ์ที่ดินได้เท่าที่คนต่างคว้าวมีสิทธิ เท่านั้น คือ จะถือกรรมสิทธิ์ที่ดินได้เฉพาะที่อยู่อาศัย หรือที่ประกอบการทำมาหากินเท่านั้น ยกเว้นแต่เมื่อมีคทาตายแล้ว และมีอายุ ๒๕ ปีขึ้นไป ก็จะต้องมีคุณสมบัติอย่างใดอย่างหนึ่ง คือ จบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๗ หรือเคยรับราชการทหารมาแล้ว

กรรมาธิการ ๆ ไ้พิจารณาแล้วเห็นว่า หลักการดังกล่าวนี้ น่าจะขัดต่อกฎหมาย รัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ เพราะไปจำกัดสิทธิของคนมีสัญชาติไทย แม้จะเป็นลูกคนต่างคว้าวแต่เมื่อ กฎหมายรับรองว่าเป็นคนไทยแล้วก็ควรจะมีสิทธิเท่าเทียมกับคนไทยทุกประการ การจะจำกัด สิทธินี้ รัฐธรรมนูญต้องให้อ่านาใจไว้ เช่น เกี่ยวกับสิทธิทางการเมือง ให้เป็นเรื่องของกฎหมาย เลือกคั้งที่จะออกมาบังคับอีกทีหนึ่ง

กรรมการฯ มีความเห็นว่า หากกฎหมายนี้ผ่านสภาไปเรียบร้อยถึงขนาดประกาศ
ใช้บังคับได้แล้ว อาจจะมีปัญหาเกิดขึ้นถึงกับต้องส่งให้คณะกรรมการตุลาการรัฐธรรมนูญพิจารณา
ตีความกัน อันจะเป็นเรื่องยุ่งยากภายหลัง และก่อให้เกิดการแบ่งแยกภายในประเทศได้ ซึ่งจะ
ไม่เป็นผลดีต่อประเทศชาติเลย^{๑๐๑}

---

๑๐๑ หนังสือพิมพ์รายวัน ไทยรัฐ ปีที่ ๒๒ ฉบับที่ ๕๐๕๖ ประจำวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน
พ.ศ. ๒๕๑๔, หน้า ๑

๔.๓ สรุป

เกมที่เกี่ยว ประเทศไทยได้ให้สิทธิเสรีภาพในกำนเศรษฐกิจ และการประกอบ
 อาชีพต่าง ๆ แก่ชาวจีนอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งบรรดาชาวจีนได้เดินทางเข้า
 มาประกอบอาชีพต่าง ๆ และในสมัยโบราณนั้น อาจจะกล่าวได้ว่า ได้รับสิทธิพิเศษในบาง
 กรณียิ่งกว่าชาวไทยเองเสียอีก ดังเช่น การให้ความสะดวกในกำนต่าง ๆ และไม่ต้องถูก
 เกณฑ์เป็นไพร่สม เป็นต้น จึงทำให้ชาวจีนสามารถเข้ามีบทบาทในทาง เศรษฐกิจของไทย
 แทบทุกกำน เช่น เป็นนายภาษีอากร พ่อค่านายทุน ฯลฯ และได้มีฐานะอยู่ในสังคมไทย
 จากการศึกษาปรากฏว่า การใช้มาตรการเข้าควบคุมการประกอบอาชีพของชาวจีนใน
 ประเทศไทยนั้น มีขึ้นเป็นครั้งแรกโดยผลสืบเนื่องมาจากการกระทำของชาติตะวันตก กล่าวคือ
 ชาวฮอลันดาได้ดำเนินการบีบบังคับต่อไทยในสมัยกรุงศรีอยุธยา ไม่ให้รับชาวจีนเข้าเป็น
 ลูกเรือในเรือของไทย ทั้งนี้เพื่อแย่งการค้าจากไทยเป็นสำคัญ ต่อมา ประเทศไทยได้ใช้
 มาตรการที่เป็นการจำกัดก็คักกันเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ โดยในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้า
 เจ้าอยู่หัว ได้ประกาศใช้กฎหมายจดทะเบียนรถลากขึ้นเมื่อ พ.ศ.๒๔๕๖ เพื่อควบคุมดูแล
 การประกอบอาชีพรถลากของชาวจีน ต่อมาหลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.๒๔๗๕
 รัฐบาลได้เริ่มวางโครงการ เศรษฐกิจ เพื่อช่วยเหลือการประกอบอาชีพของคนไทย และพัฒนา
 เศรษฐกิจของประเทศในกำนต่าง ๆ จึงได้มีระเบียบกฎหมายต่าง ๆ วางกฎเกณฑ์ในการ
 ประกอบอาชีพ และธุรกิจต่าง ๆ มากขึ้น และเมื่อจอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้เข้าจัดตั้ง
 รัฐบาลเมื่อ พ.ศ.๒๔๘๖ และได้เป็นมิตรร่วมกับประเทศญี่ปุ่น ประกาศสงครามต่อฝ่ายสัมพันธมิตร
 จึงได้ดำเนินนโยบายอย่างเต็มที่ โดยการประกาศใช้ระเบียบกฎหมายต่าง ๆ ซึ่งได้มีผล
 กระทบกระเทือนต่อชาวจีนเป็นอย่างมาก และมีการควบคุมจำกัดความเคลื่อนไหวของชาวจีน
 ทั้งในกำนการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ทำให้ชาวจีนจำนวนไม่น้อยได้ขอแปลงสัญชาติเป็น
 ไทยกัน เพื่อหลีกเลี่ยงการถูกจำกัดควบคุมดังกล่าว ซึ่งมีผลทำให้เกิดความผสมกลมกลืนเป็น
 ไทยมากขึ้นโดยทางอ้อม แต่ต่อมาเมื่อสงครามโลกครั้งที่สองสงบลง เหตุการณ์ทางการเมือง
 ได้เปลี่ยนแปลงไป ประเทศไทยได้มีสนธิสัญญาทางไมตรีกับประเทศจีนซึ่ง เป็นฝ่ายพันธมิตร

ผู้ชนะสงคราม และเหตุการณ์ทางการเมืองในระบะนั้น ได้บีบบังคับให้ไทยอ่อนคลายการจำกัด
 ควบคุมชาวจีนลงไปมาก แต่เมื่อจอมพล ป.พิบูลสงคราม ได้กลับเข้าเป็นนายกรัฐมนตรีอีก ใน
 พ.ศ.๒๔๘๑ ก็ได้กลับไปใช้นโยบายเข้มงวดกวาดขันอีก รัฐบาลชุดต่อ ๆ มาหลังจากการปฏิวัติ
 พ.ศ.๒๕๐๑ ก็ได้ใช้นโยบายดังกล่าวตลอดมา และในปัจจุบัน ก็ได้มีการประกาศใช้กฎหมาย
 ควบคุมการประกอบอาชีพธุรกิจ และการใช้แรงงานของคนต่างด้าวเพิ่มขึ้นอีก อย่างไรก็ตาม
 การดำเนินนโยบายควบคุมก้านเศรษฐกิจของไทยนี้ มีผลต่อชาวจีนต่างด้าวเท่านั้น หาได้มีผล
 ต่อชาวจีนที่ได้มีสัญชาติไทยแต่อย่างใดไม่ ยิ่งกว่านั้น ในปัจจุบันนี้ ชาวจีนต่างด้าวก็มีจำนวน
 เหลืออยู่น้อยมาก คั้งนั้น จึงไม่เป็นปัญหาต่อชาวจีนโดยรวมเท่าใดนัก และจากการศึกษา
 ปรากฏว่า ชาวไทยที่มีเชื้อสายจีน มีสิทธิที่จะเข้าประกอบอาชีพในวงการต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี
 รวมทั้งวงราชการซึ่งก็มีอยู่เป็นจำนวนไม่น้อย และได้มีการผสมกลมกลืนเป็นไทยมากกว่าวงการอื่น ๆ